МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ ФІНАНСІВ ТА ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

КАФЕДРА ФІНАНСОВИХ РИНКІВ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА (ПРОЄКТ)

на тему: Інвестиційна діяльність страхових компаній в Україні

Здобувача вищої освіти ІІ рівня, ІІ курсу, ФМДЗ-24-1 групи,
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»,
освітня програма «Управління фінансовою та страховою діяльністтю»

_____ Ощаповської Вікторії Олегівни
(підпис) (прізвище, ім'я, по батькові)

Науковий керівник _____ Москаленко Наталія Віталіївна, к .е.н.,доцент
(підпис) (прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Керівник освітньо-професійної
програми _____ Чуницька Ірина Іванівна, д.е.н., професор

Допущено до захисту за рішенням кафедри фінансових ринків та технологій
протокол від «22» січня 2026 № 7

Завідувач кафедри _____ Гудзь Олена Євгенівна, д.е.н., професор

Ірпінь – 2026

Реєстрація № 15 06.12.2025 _____
(дата) (підпис відповідальної особи)

Результати перевірки до захисту 03.11.2025 _____
(до захисту, на доопрацювання) (дата) (підпис)

Результат захисту 82В. 10.02.2026 _____
(оцінка) (дата) (підпис)

Голова комісії: _____ Шолойко А.С.
(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени комісії:

_____ Онищко С.В.
(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ Діденко І.В.
(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ Чупилько І.І
(підпис) (ініціали, прізвище)

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ ВИПУСКНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, П.І.П.: керівника, голови комісії членів комісії, секретаря, (підписи)
ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				
1.Доповідь	від 0 до 10			Москаленко Н.В.
2. Роздатковий матеріал	від 0 до 5			
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	від 0 до 25			
4. Апробація (участь у конференціях)	від 0 до 10			
РАЗОМ БАЛІВ	від 0 до 50			
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	від 0 до 100			

(підпис)

(підпис)

Оцінювання кваліфікаційної роботи науковим керівником - _____ балів.

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підпис)
82	B	4 (добре)	10.02.2026	Шолойко А.С. Онищко С.В. Віденко І.В. Чуницька І.І.

Правила переведення оцінок до національної шкали та шкали ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	
60-69	D	3 (задовільно)
50-59	E	
35-49	FX	2 (незадовільно)

Факультет фінансів та цифрових технологій
Кафедра фінансових ринків та технологій
Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»
Освітня програма «Управління фінансовою та страховою діяльністю»

Затверджую
Завідувач кафедри фінансових ринків
та технологій
_____ Олена Береславська
«18» листопада 2024

Завдання на кваліфікаційну роботу (проект)
здобувачу вищої освіти
Ощаповської Вікторії Олегівни
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи (проекту)
Інвестиційна діяльність страхових компаній в Україні
Затверджена наказом ректора від 23.12.2024 р. № 1888
2. Строк здачі закінченої роботи 03.11.2025 р. - 05.12.2025 р
3. Мета роботи узагальнення теоретико-методичних аспектів та аналіз сучасного стану інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні, а також розроблення перспектив розвитку інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні.

Об'єкт дослідження інвестиційна діяльність страхових компаній України та особливості формування їх інвестиційних портфелів.
Предмет дослідження механізми, стратегії та чинники ефективного управління інвестиціями страховиків, а також їх вплив на фінансову стійкість та розвиток страхового ринку України.
Орієнтована база дослідження фінансово-економічна звітність страхових компаній України, офіційні статистичні дані Національного банку України а також нормативно-правові акти, що регулюють інвестиційну діяльність страховиків.

4. Вихідні дані до роботи статистичні дані Національного банку України, офіційні звіти українських та міжнародних банківських установ, а також наукові публікації українських авторів зі списку використаних джерел.
5. Перелік графічного матеріалу 17 таблиць, 10 рисунків
6. Зміст випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи (перелік питань за кожним розділом)

1. Сутність, функції та принципи інвестиційної діяльності страхових компаній
2. Нормативно-правове регулювання та методичні засади інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні
3. Аналіз динаміки діяльності страхових компаній та їх інвестиційних ресурсів в Україні
4. Оцінка сучасного стану інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні
5. Перпективи розвитку інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні

7. Календарний план виконання роботи

№ п/п	Назва етапів випускної кваліфікаційної (дипломної)роботи	Строк виконання етапів роботи	
		За планом	Фактичн
1	2	3	4
1	Підготовка 100 % кваліфікаційної роботи та подання її на перевірку науковому керівнику	30.09.2025 р.	28.09.2025 р.
2	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень керівника та подання її на повторну перевірку керівнику	31.10.2025 р.	29.10.2025 р.
3	Попередній захист кваліфікаційної роботи	11-24.12.2025 р.	11-24.12.2025 р.
4	Отримання відгуку наукового керівника кваліфікаційної роботи	24-30.12.2025 р.	29.12.2025 р.
5	Рецензування кваліфікаційної роботи	02-05.01.2026 р.	02-05.01.2026 р.
6	Надання кваліфікаційної роботи для перевірки на плагіат	03.11.2025 р.- 05.12.2025 р.	03.11.2025 р.- 05.12.2025 р.
7	ЗАХИСТ	09-11.02.2026 р.	09-11.02.2026 р.

8. Дата видачі завдання _____

9. Науковий керівник кваліфікаційної роботи (проекту) _____ (підпис) Москаленко Н.В. (прізвище, ініціали)

10. Гарант освітньо-професійної програми _____ (підпис) Чуницька І.І. (прізвище, ініціали)

11. Завдання до виконання отримав здобувач вищої освіти _____ (підпис) Ощаповська В.О. (прізвище, ініціали)

РЕЦЕНЗІЯ
на випускну кваліфікаційну роботу (проєкт)
здобувачки вищої освіти Державного податкового університету
Ощаповської Вікторії Олегівни
на тему: «Інвестиційна діяльність страхових компаній в Україні»

Робота зосереджена на актуальній та суспільно значущій проблематиці інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні в умовах трансформаційних змін фінансової системи, економічної нестабільності та процесів післявоєнного відновлення. Актуальність обраної теми обумовлена посиленням ролі страхових компаній як інституційних інвесторів, спроможних акумулювати значні фінансові ресурси та забезпечувати їх ефективне спрямування на підтримку довгострокового економічного зростання і фінансової безпеки держави.

Робота відзначається структурованим та системним підходом до аналізу теоретичних і практичних аспектів інвестиційної діяльності страховиків. Авторкою ґрунтовно розкрито економічну сутність, функції та принципи інвестиційної діяльності страхових компаній, а також проаналізовано нормативно-правові засади її здійснення в Україні. Значну увагу приділено аналізу сучасного стану страхового ринку та інвестиційних ресурсів страховиків.

Структура роботи є логічною та послідовною, чітко сформульовані мета, завдання, об'єкт і предмет дослідження, що забезпечує цілісність і наукову обґрунтованість викладу матеріалу. Теоретичний огляд ґрунтується на сучасних наукових джерелах, зокрема працях вітчизняних і зарубіжних дослідників, а також матеріалах регуляторних органів. У роботі наведено практичні приклади аналізу інвестиційних портфелів страхових компаній та оцінки ефективності управління інвестиціями.

Сильні сторони роботи. Кваліфікаційна робота характеризується високим рівнем актуальності та практичної значущості. Авторка продемонструвала ґрунтовне володіння теоретичним матеріалом, уміння систематизувати наукові підходи до дослідження інвестиційної діяльності страхових компаній та критично аналізувати наукові джерела. Перевагою роботи є використання актуальних офіційних статистичних даних Національного банку України та фінансово-економічної звітності страхових компаній, що забезпечує достовірність і обґрунтованість результатів дослідження.

Особливо слід відзначити комплексний аналіз динаміки інвестиційних ресурсів страховиків, оцінку ризиків інвестування та обґрунтування перспектив розвитку інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні. Практичну цінність мають запропоновані рекомендації щодо підвищення ефективності управління інвестиційними портфелями, диверсифікації фінансових інструментів та зміцнення фінансової стійкості страхових компаній.

Недоліки та зауваження. До окремих зауважень можна віднести доцільність більш детального кількісного аналізу ефективності окремих інвестиційних інструментів та розширення порівняльного аналізу із зарубіжною практикою інвестування страхових компаній. Зазначені зауваження мають рекомендаційний характер і не знижують загальної позитивної оцінки роботи.

Загальні висновки та оцінка роботи. Кваліфікаційна робота є цілісним і самостійно виконаним науково-практичним дослідженням, здійсненим на належному теоретичному та методичному рівні. Зміст і структура роботи повністю відповідають вимогам, встановленим для випускних кваліфікаційних робіт, а авторка продемонструвала належний рівень професійної підготовки, уміння аналізувати економічні процеси та формулювати обґрунтовані висновки. За своїм змістом і якістю виконання робота заслуговує на високу оцінку, а її авторка — на присвоєння відповідного освітнього ступеня.

Рецензент: Полюхович Андрій Геннадійович, директор ТОВ «КУА «ВЕНТУРІКО»

_____ _____

Підпис, МП П.І.П.

«_____»_____20___ р.

Відгук наукового керівника кваліфікаційної роботи (проєкту)
Здобувачки вищої освіти ІІ рівня, ІІ курсу, групи ФМДЗ-24-1,
спеціальності «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»
Ощаповської Вікторії Олегівни
на тему «Інвестиційна діяльність страхових компаній в Україні»

Кваліфікаційна робота виконана відповідно до затвердженого плану, усі поставлені завдання виконані в повному обсязі, а питання теми розкриті на належному науково-теоретичному та практичному рівні. Метою роботи є дослідження особливостей інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні та визначення напрямів підвищення ефективності управління їх інвестиційними ресурсами.

У роботі здійснено ґрунтовний аналіз теоретичних засад інвестиційної діяльності страхових компаній, проаналізовано сучасний стан інвестиційної активності страхового ринку України, а також визначено основні проблеми та перспективи його розвитку. За результатами дослідження сформульовано обґрунтовані висновки та практичні рекомендації.

Одержані результати мають практичну цінність і можуть бути використані у діяльності страхових компаній для оптимізації інвестиційної політики та підвищення рівня фінансової стійкості.

У процесі виконання кваліфікаційної роботи здобувачка продемонструвала вміння самостійно працювати з науковими та нормативно-правовими джерелами, використовувати сучасні методи фінансово-економічного аналізу та робити логічно обґрунтовані узагальнення. Зроблені висновки є аргументованими та відповідають меті і завданням дослідження.

Кваліфікаційну роботу виконано відповідно до вимог методичних рекомендацій. Представлена робота є завершеним науковим дослідженням і заслуговує на оцінку «відмінно» (45 балів).

Науковий керівник кваліфікаційної роботи
Москаленко Наталія Віталіївна, к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінансових ринків та технологій

_____ 29.12.2025р.
(підпис) (дата)

Висновок кафедри про кваліфікаційну роботу (проєкт)
Кваліфікаційна робота здобувачки вищої освіти
Ощаповської Вікторії Олегівни після попереднього захисту розглянута на засіданні кафедри, протокол від «22» 01 2026 № 7, допущена до захисту на екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри _____ Гудзь О.Є.

АНОТАЦІЯ

Інвестиційна діяльність страхових компаній в Україні

Мета роботи полягає в узагальненні теоретико-методичних аспектів та аналізі сучасного стану інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні, а також у розробленні перспектив її розвитку в умовах трансформації фінансового ринку.

Завданнями роботи є: розкриття сутності, функцій і принципів інвестиційної діяльності страхових компаній; дослідження нормативно-правового регулювання та методичних засад інвестиційної діяльності страховиків в Україні; аналіз динаміки діяльності страхових компаній та їх інвестиційних ресурсів; оцінка сучасного стану інвестиційної діяльності страхових компаній; обґрунтування перспектив розвитку інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні.

Предметом дослідження є механізми, стратегії та чинники ефективного управління інвестиційною діяльністю страхових компаній, а також їх вплив на фінансову стійкість та розвиток страхового ринку України.

Об'єктом дослідження є інвестиційна діяльність страхових компаній України та процес формування і використання їх інвестиційних ресурсів.

Базою дослідження виступають фінансово-економічна звітність страхових компаній України, статистичні дані Національного банку України, матеріали профільних інформаційних ресурсів, а також чинні нормативно-правові акти, що регулюють діяльність страхових компаній. За результатами дослідження сформульовано висновки щодо сучасного стану та тенденцій інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні, визначено ключові проблеми її розвитку та запропоновано напрями підвищення ефективності управління інвестиційними ресурсами страховиків.

Кваліфікаційна робота містить 52 сторінки, 17 таблиць, 10 рисунків, список використаних джерел із 40 найменувань, додатки.

Ключові слова: страхові компанії, інвестиційна діяльність, інвестиційні ресурси, страхові резерви, інвестиційний портфель, фінансова стійкість, страхові активи.

Рік виконання кваліфікаційної роботи: 2025.

Рік захисту роботи: 2026.

ABSTRACT

Investment Activity of Insurance Companies in Ukraine

The purpose of the qualification paper is to generalize the theoretical and methodological aspects and to analyze the current state of investment activity of insurance companies in Ukraine, as well as to develop prospects for its further development under the conditions of financial market transformation.

The objectives of the research are: to reveal the essence, functions, and principles of investment activity of insurance companies; to examine the regulatory and legal framework and methodological foundations of insurers' investment activity in Ukraine; to analyze the dynamics of insurance companies' performance and their investment resources; to assess the current state of investment activity of insurance companies; and to substantiate the prospects for the development of investment activity of insurance companies in Ukraine.

The subject of the research is the mechanisms, strategies, and factors of effective management of investment activity of insurance companies, as well as their impact on financial stability and the development of the insurance market in Ukraine.

The object of the research is the investment activity of insurance companies in Ukraine and the process of formation and use of their investment resources.

The research base includes the financial and economic statements of Ukrainian insurance companies, statistical data of the National Bank of Ukraine, materials from specialized information resources, as well as current regulatory and legal acts governing the activities of insurance companies. Based on the research results, conclusions were formulated regarding the current state and trends of investment activity of insurance companies in Ukraine, key problems of its development were identified, and directions for improving the efficiency of investment resource management of insurers were proposed.

The qualification paper consists of 52 pages, 17 tables, 10 figures, a list of 40 references, and appendices.

Keywords: insurance companies, investment activity, investment resources, insurance reserves, investment portfolio, financial stability, insurance assets.

Year of completion of the qualification paper: 2025.

Year of defense of the qualification paper: 2026

Тема: Інвестиційна діяльність страхових компаній в Україні

ЗМІСТ

ВСТУП 3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ В УКРАЇНІ 6
1.1. Сутність, функції та принципи інвестиційної діяльності страхових компаній 6
1.2. Нормативно-правове регулювання та методичні засади інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні 10
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ В УКРАЇНІ 18
2.1. Аналіз динаміки діяльності страхових компаній та їх інвестиційних ресурсів в Україні 18
2.2. Оцінка сучасного стану інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні 27
РОЗДІЛ 3. ПЕРПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ В УКРАЇНІ 41
ВИСНОВКИ 46
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ .....**Error! Bookmark not defined.**
ДОДАТКИ .....**Error! Bookmark not defined.**

ВСТУП

Актуальність теми. Інвестиційна діяльність страхових компаній в Україні є одним із ключових напрямів їх фінансового розвитку та важливим чинником забезпечення стабільності національної економіки. В умовах післявоєнного відновлення країни, нестабільності фінансових ринків та зростання потреби в довгострокових інвестиційних ресурсах роль страхових компаній як інституційних інвесторів суттєво підвищується. Саме вони здатні акумулювати значні фінансові ресурси за рахунок страхових премій та спрямовувати їх у прибуткові та суспільно корисні проєкти. Однак в Україні інвестиційний потенціал страховиків використовується не повною мірою через недосконаліть нормативно-правової бази, обмежену диверсифікацію фінансових інструментів та недостатню капіталізацію страхового ринку. Тому дослідження механізмів активізації інвестиційної діяльності страхових компаній, визначення її впливу на економічне зростання та фінансову безпеку держави набуває особливої актуальності в сучасних умовах трансформації фінансової системи України.

Стан і ступінь розробки проблеми в науковій літературі. Проблематика інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні активно досліджується у працях вітчизняних і зарубіжних науковців, таких як Богріновцева Л. М, Гудзинська Л., Грипа В., Гуля В. І., Ігошин М. М., Ключка О. В, Заїчко І. В., Павленко О. П., Пікус Р. В., Скоробогатова Н. Є., Сосновська О.О., та ніші. У їхніх роботах розкривається сутність інвестиційної політики страховиків, її роль у забезпеченні фінансової стабільності та підвищенні конкурентоспроможності страхового ринку. Особлива увага приділяється питанням ефективного управління інвестиційними портфелями, ризикам інвестування, впливу макроекономічних чинників та державного регулювання на інвестиційну активність страховиків. Водночас, в умовах воєнного стану та економічної нестабільності дана тема потребує подальших досліджень,

спрямованих на пошук механізмів підвищення інвестиційного потенціалу страхових компаній та забезпечення фінансової безпеки держави.

Метою кваліфікаційної роботи є узагальнення теоретико-методичних аспектів та аналіз сучасного стану інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні, а також розроблення перспектив розвитку інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні.

Відповідно до сформованої мети слід виконати наступні *завдання:*

– розкрити сутність, функції та принципи інвестиційної діяльності страхових компаній;

– з'ясувати нормативно-правове регулювання та методичні засади інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні;

– провести аналіз динаміки діяльності страхових компаній та їх інвестиційних ресурсів в Україні;

– оцінити сучасний стан інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні;

– запропонувати перспективи розвитку інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні.

Об'єктом дослідження є інвестиційна діяльність страхових компаній України та особливості формування їх інвестиційних портфелів.

Предметом дослідження є механізми, стратегії та чинники ефективного управління інвестиціями страховиків, а також їх вплив на фінансову стійкість та розвиток страхового ринку України.

Методи дослідження. У дослідженні інвестиційної діяльності страхових компаній України застосовуються комплексні наукові методи, що поєднують теоретичний та емпіричний підходи. Серед них — методи аналізу та синтез для вивчення закономірностей формування інвестиційних портфелів та оцінки їх ефективності, порівняльний та системний аналіз для зіставлення практик різних страховиків та оцінки впливу макроекономічних та регуляторних факторів, а також економіко-статистичні методи для обробки фінансових показників інвестиційної діяльності. Додатково використовуються методи експертних

оцінок і моделювання, що дозволяють ідентифікувати ризики та обґрунтовано визначати стратегії управління інвестиціями в умовах нестабільної економічної ситуації в Україні.

Базою дослідження є фінансово-економічна звітність страхових компаній України, офіційні статистичні дані Національного банку України а також нормативно-правові акти, що регулюють інвестиційну діяльність страховиків.

Науково-практична значимість одержаних результатів дослідження інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні полягає у формуванні теоретично обґрунтованих підходів до управління інвестиційними портфелями страховиків, визначенні ефективних стратегій вкладення коштів та оцінці ризиків інвестування. Практичне значення проявляється у можливості застосування розроблених рекомендацій для підвищення фінансової стійкості страхових компаній, оптимізації їх інвестиційних рішень, а також вдосконалення регуляторних та управлінських механізмів, що сприяє стабільному розвитку страхового ринку України та захисту інтересів вкладників і клієнтів.

Апробація результатів.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ В УКРАЇНІ

1.1. Сутність, функції та принципи інвестиційної діяльності страхових компаній

Інвестиційна діяльність страхових компаній є одним із ключових напрямів забезпечення їх фінансової стабільності та конкурентоспроможності на ринку страхових послуг. В умовах сучасної економіки, що характеризується високою волатильністю та підвищеними ризиками, ефективне управління інвестиційними ресурсами стає важливим чинником розвитку страхового сектору та забезпечення захисту інтересів страхувальників. Сутність інвестиційної діяльності страхових компаній (далі - СК) розкривається через різні наукові визначення, що підкреслюють її роль у забезпеченні зобов'язань перед страхувальниками (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Наукові визначення сутності інвестиційної діяльності страхових компаній

Науковці	Сутність поняття
Гудзинська Л., Грипа В.	Інвестиційна діяльність СК є системою цілеспрямованих фінансових операцій із використанням тимчасово вільних коштів для примноження капіталу, забезпечення доходності, підтримання фінансової стійкості компанії та виконання зобов'язань перед страхувальниками [4].
Гуля В. І., Скоробогатова Н. Є.	Інвестиційна діяльність СК – це процес формування та управління інвестиційним портфелем, що включає вибір фінансових інструментів і стратегій вкладення коштів з метою досягнення оптимального співвідношення між ризиком та ліквідністю активів [5, с. 56].
Ігошин М. М.	Інвестиційна діяльність страховика являє собою сукупність заходів щодо ефективного розміщення тимчасово вільних фінансових ресурсів у різні види активів, що дозволяє забезпечити виконання страхових зобов'язань, підвищення фінансової надійності компанії та її конкурентоспроможності на ринку страхових послуг [6, с. 32].
Панченко О., Корнієць Ю., Глазков А.	Інвестиційна діяльність СК передбачає раціональне та стратегічно обґрунтоване використання тимчасово вільних фінансових ресурсів через придбання активів різних видів, що забезпечує баланс між доходністю та виконанням страхових зобов'язань, сприяючи фінансовій стійкості та розвитку компанії [17, с. 223].

Джерело: складено автором на основі літератури [4, 5, 6, 17].

Проаналізувавши наукову літературу, вважаємо, що сутність інвестиційної діяльності страхових компаній полягає в цілеспрямованому використанні тимчасово вільних фінансових ресурсів з метою примноження капіталу, забезпечення фінансової стійкості, доходності та виконання страхових зобов'язань перед клієнтами. Незалежно від авторського підходу (табл. 1.1), у визначеннях підкреслюються ключові аспекти діяльності страховиків: формування та управління інвестиційним портфелем, оцінка ризиків та доходності, дотримання регуляторних вимог, диверсифікація активів та стратегічне планування. Іншими словами, інвестиційна діяльність є одночасно фінансово-економічним, управлінським і стратегічним процесом, що забезпечує стабільний розвиток компанії та підвищує її конкурентоспроможність на ринку страхових послуг.

Головною метою інвестиційної діяльності СК є збереження реальної вартості фінансових ресурсів, забезпечення їх достатньої ліквідності для своєчасного виконання страхових зобов'язань перед клієнтами, а також отримання стабільного інвестиційного доходу. Джерела інвестиційних ресурсів страховиків поділяються на кілька основних категорій. До залучених коштів належать страхові резерви, сформовані за рахунок отриманих страхових премій, які є базовим джерелом інвестування. Власні кошти компанії включають статутний капітал, резервний капітал та нерозподілений прибуток, що також можуть використовуватися для формування інвестиційного портфеля та забезпечення фінансової стійкості страховика [18, с. 43].

Однією з ключових специфічних особливостей інвестиційної діяльності СК є феномен, відомий як інверсія страхового циклу. На відміну від більшості комерційних підприємств, страхові компанії отримують фінансові ресурси у вигляді страхових премій ще до виникнення необхідності здійснення страхових виплат, цей тимчасовий капітал відкриває можливості для ефективного використання коштів через інвестування, що дозволяє компаніям отримувати додатковий інвестиційний дохід і підвищувати фінансову стійкість [22, с. 106].

Інвестиційна діяльність страхових компаній виконує низку взаємопов'язаних функцій, що забезпечують раціональне використання фінансових ресурсів, підтримання ліквідності та фінансової стійкості компанії, а також сприяють отриманню доходу від інвестиційних операцій, управлінню ризиками і дотриманню регуляторних вимог, що в комплексі формує основу для стабільного розвитку страховика та підвищення його конкурентоспроможності на ринку (рис. 1.1).

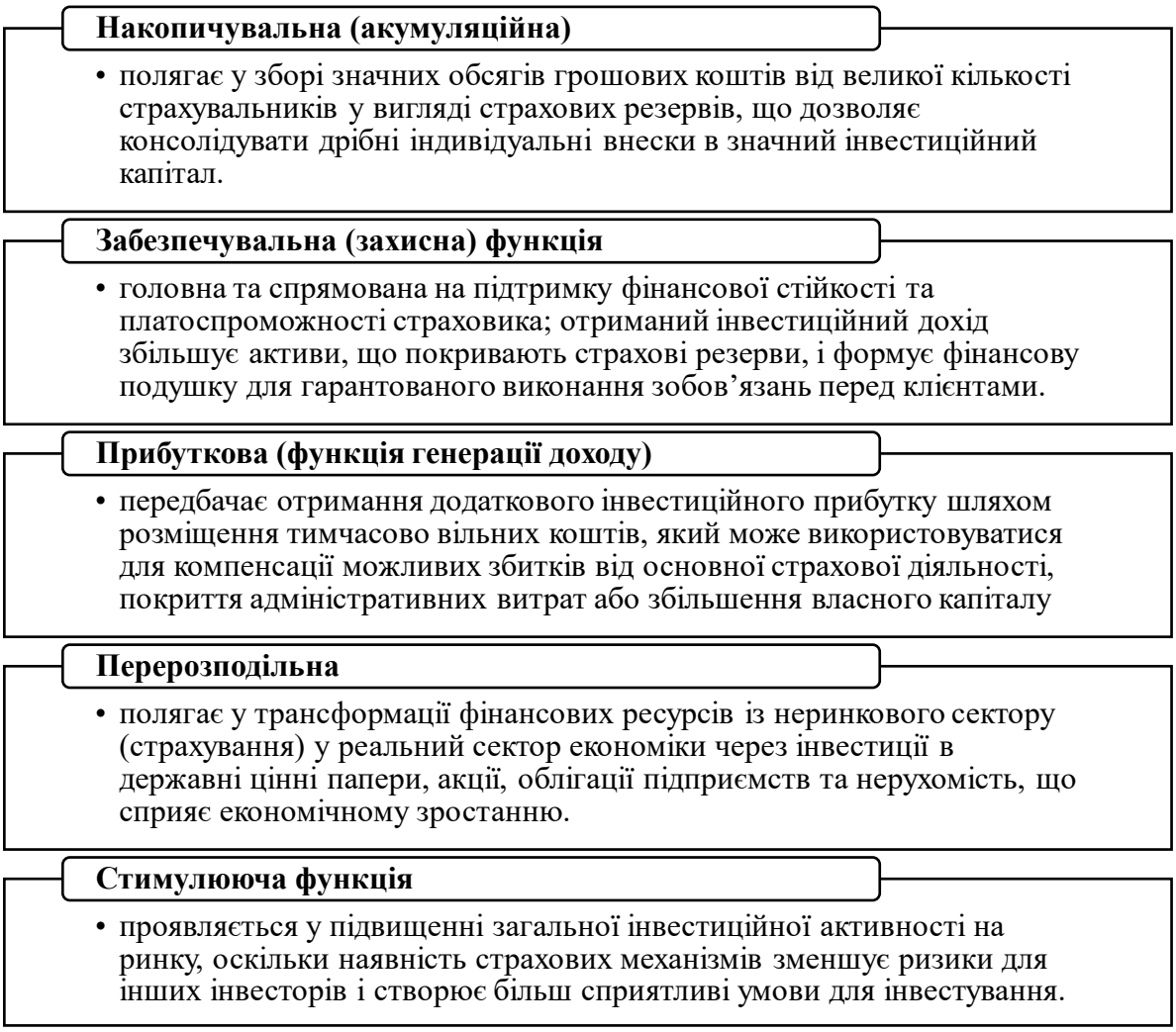

Рис. 1.1 Функції інвестиційної діяльності страхових компаній

Джерело: складено автором на основі літератури [24, с, 165].

Таким чином, функції інвестиційної діяльності страхових компаній забезпечують комплексне управління фінансовими ресурсами, сприяють примноженню капіталу, підтриманню ліквідності та фінансової стійкості, перерозподілу коштів у реальний сектор економіки та стимулюють загальну

інвестиційну активність, що формує основу стабільного розвитку та конкурентоспроможності страховика.

Інвестиційна діяльність СК базується на низці фундаментальних принципів (табл. 1.2), які мають на меті забезпечити надійність, платоспроможність страховика та гарантувати виконання зобов'язань перед страхувальниками, принципи жорстко регулюються законодавством.

Таблиця 1.2

Принципи інвестиційної діяльності страхових компаній

Принцип	Характеристика
Надійності	Передбачає інвестування коштів у низькоризикові активи, що гарантують збереження капіталу та стабільність фінансових потоків.
Ліквідності	Забезпечує можливість швидкого перетворення інвестицій у грошові кошти для своєчасного виконання страхових зобов'язань.
Прибутковості	Орієнтований на досягнення максимального рівня інвестиційного доходу за прийнятного рівня ризику, підвищуючи фінансову стійкість компанії.
Диверсифікації	Вимагає розподілу інвестиційних ресурсів між різними видами активів і галузями для мінімізації ризиків та підвищення стабільності портфеля.
Відповідності активів і пасивів	Забезпечує узгодженість строків та обсягів інвестицій із майбутніми виплатами за страховими договорами.
Законності	Передбачає дотримання вимог законодавства України та нормативів НБУ щодо напрямів і обсягів інвестування.
Соціально-економічної доцільності	Орієнтує інвестиційну діяльність не лише на отримання прибутку, а й на підтримку економічного розвитку держави та соціальної стабільності.

Джерело: складено автором на основі літератури [23, с. 412].

Таким чином, принципи інвестиційної діяльності страхових компаній формують концептуальну основу ефективного управління фінансовими ресурсами та забезпечують баланс між прибутковістю, надійністю і ліквідністю вкладень. Їх дотримання дозволяє страховикам мінімізувати ризики, підвищити фінансову стійкість, своєчасно виконувати зобов'язання перед страхувальниками та сприяти розвитку національної економіки через раціональне інвестування акумульованих коштів.

Отже, інвестиційна діяльність страхових компаній є невід'ємною складовою їх фінансового механізму, що забезпечує ефективне використання

акумульованих коштів страхувальників, підвищує прибутковість і зміцнює фінансову стійкість. Її сутність полягає у цілеспрямованому розміщенні тимчасово вільних ресурсів для отримання інвестиційного доходу при дотриманні вимог надійності та ліквідності. Функції цієї діяльності відображають її багатогранну роль — від накопичення капіталу та забезпечення фінансової стабільності до стимулювання економічного розвитку. Принципи інвестування виступають базовими орієнтирами, що забезпечують законність, ефективність та соціально-економічну доцільність використання інвестиційного потенціалу страхових компаній.

1.2. Нормативно-правове регулювання та методичні засади інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні

Інвестиційна діяльність страхових компаній є одним із ключових напрямів їх фінансової політики, що визначає стабільність, платоспроможність та конкурентоспроможність на ринку страхових послуг. В умовах зростання економічної нестабільності, воєнних викликів та реформування фінансового сектору України питання ефективного регулювання та методичного забезпечення інвестиційних процесів набуває особливої актуальності. Страхові компанії, акумулюючи значні фінансові ресурси у вигляді страхових премій, виступають важливими інституційними інвесторами, здатними впливати на розвиток національної економіки через інвестиції у державні цінні папери, корпоративні облігації, нерухомість та інші активи. Тому системне нормативно-правове регулювання та науково обґрунтовані методичні підходи до організації інвестиційної діяльності є необхідними умовами забезпечення фінансової безпеки страховиків і сталого розвитку страхового ринку України.

Основні законодавчі акти, що регулюють інвестиційну діяльність страхових компаній в Україні, формують правове підґрунтя для забезпечення стабільності, прозорості та ефективності цього процесу. (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

Нормативно-правове забезпечення інвестиційної діяльності страхових компаній в Україн

Назва нормативно-правового акта	Основні положення щодо інвестиційної діяльності СК	Роль у системі регулювання
Закон України «Про страхування» [21]	Визначає порядок формування та інвестування страхових резервів, принципи безпечності, ліквідності й прибутковості	Базовий закон, що регулює діяльність страховиків
Цивільний кодекс України [25]	Встановлює правові засади укладання угод, володіння та розпорядження активами	Забезпечує правовий механізм здійснення інвестицій
Господарський кодекс України [3]	Регламентує загальні принципи господарювання, інвестиційної діяльності, фінансової відповідальності	Визначає економічні умови здійснення інвестицій
Закон України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» [20]	Регулює обіг фінансових інструментів, у які можуть інвестувати страхові компанії	Забезпечує можливість легального інвестування в цінні папери
Нормативні акти Нацбанку України (як регулятора страхового ринку) [19]	Визначають граничні частки інвестицій у різні активи, вимоги до структури портфеля	Гарантують стабільність і контроль за ризиками

Джерело: складено автором на основі літератури [3, 19, 20, 21;25].

Ключовим нормативним документом є Закон України «Про страхування»[21], який визначає загальні принципи функціонування страхового ринку, порядок формування, розміщення та інвестування страхових резервів. У законі закріплено основні критерії інвестиційної політики страховиків — безпечність, ліквідність, прибутковість та диверсифікація активів, що гарантує захист інтересів страхувальників і підтримку платоспроможності компаній.

Важливу роль відіграють також Цивільний кодекс України [25] та Господарський кодекс України [3], які визначають правові засади здійснення господарських операцій, укладання інвестиційних угод та дотримання договірних зобов’язань. Вони забезпечують правову основу для формування інвестиційних портфелів та управління активами страхових компаній.

Крім того, інвестиційна діяльність страховиків регулюється Законом України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» [20], що визначає

вимоги до обігу фінансових інструментів, у які можуть бути розміщені страхові резерви, цей закон створює правові умови для інвестування в державні облігації, корпоративні цінні папери, інвестиційні фонди тощо, сприяючи диверсифікації інвестиційного портфеля.

З переходом функцій регулятора фінансового ринку до Національного банку України [11] відбулося суттєве посилення акценту на пруденційний нагляд та впровадження ризик-орієнтованого підходу в діяльності страхових компаній. НБУ, як основний регулятор, встановлює чіткі нормативні вимоги щодо структури активів, порядку формування технічних резервів, лімітів інвестування у різні фінансові інструменти та правил оцінювання їх вартості. Важливим напрямом сучасної регуляторної політики є поетапне впровадження положень директиви ЄС Solvency II [30], що базується на ризик-орієнтованій моделі оцінки капіталу (SMR – мінімальна вимога до платоспроможності, SCR – вимога до достатності капіталу). Такий підхід зобов'язує страхові компанії проводити глибокий аналіз інвестиційних ризиків і формувати капітал із урахуванням потенційних втрат. У цьому контексті методичні засади інвестиційної діяльності набувають стратегічного значення, оскільки визначають алгоритми управління інвестиційними портфелями відповідно до законодавчих норм, стандартів НБУ та внутрішньої політики ризик-менеджменту. Інвестиційна діяльність страхових компаній в Україні регулюється низкою нормативів, встановлених Національним банком України (НБУ), які визначають допустиму структуру активів для покриття технічних резервів. Дотримання цих нормативів забезпечує фінансову стійкість, ліквідність та платоспроможність страховика, а також мінімізує інвестиційні ризики. Структурні нормативи охоплюють обмеження щодо вкладень у державні цінні папери, депозити, акції, нерухомість та іноземні активи, диференційовані залежно від типу страхових продуктів (life і non-life) (табл. 1.4).

Таблиця 1.4

Структурні нормативи інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні за даними НБУ на 2025 рік

Показник	Норматив	Призначення	Тип впливу на ризики
Покриття технічних резервів активами	≥ 100 %	Забезпечує повне покриття страхових зобов'язань та гарантує платоспроможність компанії	Ліквідність, фінансова стійкість
Частка ОВДП	до 100 %	Дозволяє безпечне розміщення коштів у державні цінні папери з мінімальним кредитним ризиком	Мінімізація кредитного ризику
Депозити в одному банку	до 10 %	Обмежує концентраційний ризик за рахунок вкладень у один банк	Концентраційний ризик
Акції одного емітента	до 5 %	Контролює ризик великих втрат при невдалому розвитку окремої компанії	Ринковий та корпоративний ризик
Нерухомість (всього)	до 20 %	Обмежує частку неринкових активів для підтримки ліквідності	Ліквідність, ринковий ризик
Іноземні активи	до 30 % (з хеджуванням)	Дозволяє диверсифікацію портфеля за кордоном, знижуючи залежність від внутрішнього ринку	Валютний та ринковий ризик
Високоризикові активи (акції, корпоративні облігації)	до 40 % (life), до 20 % (non-life)	Встановлює межі для більш ризикових інструментів, залежно від типу страхового продукту	Ринковий ризик, ризик волатильності доходу

Джерело: складено автором на основі даних НБУ [10].

Таким чином, у таблиці 1.4 структуровано нормативи НБУ на 2025 рік, які демонструють комплексний підхід до регулювання інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні. Кожний норматив спрямований на забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності страховика: покриття технічних резервів активами гарантує виконання зобов'язань перед страхувальниками, обмеження частки високоризикових активів та концентрації вкладень у одному банку зменшує ймовірність суттєвих втрат, а обмеження на іноземні та неринкові активи дозволяє диверсифікувати портфель і підтримувати ліквідність. У комплексі ці нормативи формують ефективну систему контролю

ризиків, яка забезпечує стабільну діяльність страхових компаній, захист прав страхувальників та підтримку довіри до фінансового ринку.

Узагальнивши, вважаємо, що нормативно-правове забезпечення інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні має комплексний характер, охоплюючи як загальні правові норми господарювання, так і спеціалізовані вимоги до розміщення страхових резервів, що створює правову основу для формування збалансованої інвестиційної політики, спрямованої на зміцнення фінансової стійкості страховиків і розвиток національного ринку капіталів.

Методичні засади інвестиційної діяльності СК визначають порядок управління інвестиційними портфелями з урахуванням чинного законодавства, регуляторних вимог НБУ та внутрішніх стратегічних орієнтирів страховика. Центральне місце у цих засадах посідають три ключові принципи інвестування: безпечність, що передбачає мінімізацію ризиків втрати капіталу та збереження вартості активів; ліквідність, яка гарантує можливість оперативного перетворення активів у грошові кошти для виконання страхових зобов'язань; та прибутковість, що розглядається як похідна мета після забезпечення стабільності й платоспроможності компанії. Дотримання принципів забезпечує збалансованість інвестиційної політики страховика, підтримання фінансової стійкості та ефективне використання акумульованих ресурсів [8, с. 76].

Інвестиційна діяльність страхових компаній є невід'ємною складовою їх фінансової стратегії, спрямованою на забезпечення ліквідності, платоспроможності та стабільного доходу. Ефективне управління інвестиційним портфелем вимагає застосування системних методів оцінки ризиків, відповідності активів зобов'язанням, диверсифікації інвестицій та прозорої обліково-звітної системи [1]. Методичні засади формування портфеля покликані мінімізувати ризики, оптимізувати структуру активів і забезпечити відповідність інвестиційної діяльності вимогам законодавства та нормативів Національного банку України [11] (табл. 1.5).

Таблиця 1.5

Методи управління інвестиційним портфелем СК

Метод	Сутність і зміст застосування	Практичне значення
Портфельний аналіз	Визначення оптимального співвідношення між різними видами інвестиційних активів (цінні папери, депозити, нерухомість) з урахуванням ризиків	Забезпечення стабільної прибутковості при мінімальному ризику
Оцінка ризиків	Кількісне та якісне визначення ринкового, кредитного та ліквіднісного ризиків інвестиційного портфеля	Мінімізація можливих втрат і підтримання фінансової стабільності
Asset-Liability Management (ALM)	Вибір активів відповідно до строків та грошових потоків страхових зобов'язань	Гарантує виконання зобов'язань перед страхувальниками, особливо для довгострокових продуктів
Метод диверсифікації / диверсифікація портфеля	Розподіл коштів між різними інструментами, галузями, емітентами та секторами для зниження ризиків	Зменшення концентраційного ризику та підвищення стабільності доходів
Дисконтування грошових потоків (DCF)	Оцінка вартості інвестиційних проєктів шляхом прогнозування майбутніх доходів і визначення їх теперішньої вартості	Обґрунтованість інвестиційних рішень
Коефіцієнтний аналіз	Оцінка фінансової ефективності інвестицій (прибутковість активів, рентабельність капіталу, ліквідність)	Кількісне вимірювання результативності інвестицій
Аналіз чутливості (sensitivity analysis)	Дослідження впливу зміни факторів (ставок, доходів, ризику) на кінцевий результат інвестицій	Визначення меж ризику та стійкості інвестиційної стратегії
Облік та звітність	Ведення обліку за МСФЗ та регулярне подання звітності до НБУ	Забезпечує прозорість діяльності та контроль за портфелем
Методи прогнозування та аналітики	Використання статистичних моделей, сценарного аналізу, фінансового моделювання	Оцінка потенційної доходності та ризиків, планування інвестицій

Джерело: складено автором на основі літератури [24, с. 402].

Таким чином, методи формування та управління інвестиційним портфелем страхових компаній (додаток А) є взаємопов'язаними та доповнюють один одного, забезпечуючи ефективне використання тимчасово вільних коштів та мінімізацію фінансових ризиків. Комплексне застосування оцінки ризиків, ALM, диверсифікації, обліку та прогнозних аналітичних

інструментів дозволяє страховикам підтримувати ліквідність та платоспроможність, оптимізувати доходність інвестицій та забезпечувати відповідність діяльності законодавчим вимогам та регуляторним стандартам. Такий системний підхід створює основу для стратегічного планування інвестиційної діяльності, підвищує фінансову стійкість компанії та сприяє стабільності всього страхового ринку.

Формування інвестиційного портфеля страхових компаній базується на поетапній методології, яка забезпечує оптимальне співвідношення доходності та ризику при повному покритті страхових зобов'язань.

На першому етапі здійснюється оцінка майбутніх страхових зобов'язань для визначення обсягу активів, необхідних для їх покриття. Основним інструментом є показник Best Estimate Liability (BEL) за стандартом IFRS 17, який розраховується за формулою (ф.1.1):

$$\text{BEL} = \sum \frac{CF_t}{(1+r_t)^t} \bullet PF_t \qquad \text{(ф. 1.1)},$$

де CFt — грошовий потік у період t,

r_t— дисконтна ставка (комбінація ULE та ILL),

PF_t— ймовірність настання виплат [24, с. 411].

Такий підхід дозволяє визначити реальні потреби в активах для покриття технічних резервів і забезпечити відповідність пасивів активам (ALM).

На другому етапі встановлюються строки інвестування залежно від типу резервів, що гарантує відповідність грошових потоків активів та зобов'язань (табл.1.6).

Таблиця 1.6

Визначення інвестиційного горизонту

Тип резерву	Горизонт інвестування
Резерв незароблених премій (UNE)	0–12 місяців
Резерв заявлених збитків	1–5 років
Резерв накопичувального страхування	5–30 років

Джерело: складено автором на основі літератури [24, с. 485].

Визначення інвестиційного горизонту забезпечує адекватне планування розміщення коштів та підвищує ліквідність портфеля.

На фінальному етапі здійснюється оптимізація інвестиційного портфеля за моделлю середнє-варіаційного аналізу, що дозволяє максимізувати очікувану дохідність при контрольованому рівні ризику (ф.1.2).

$$\max(\mu_p - \lambda\sigma_p^2) \quad (ф.\ 1.2),$$

де μ_p — очікувана дохідність портфеля, σ_p — його ризик, λ — коефіцієнт, що відображає рівень ризикованості, прийнятний компанією. Такий підхід забезпечує ефективне розміщення ресурсів, мінімізацію потенційних втрат та підвищує фінансову стійкість страховика [24, с. 413].

Отже, нормативно-правове регулювання та методичні засади інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні формують комплексну правову і методичну основу, яка забезпечує фінансову стабільність, ліквідність та платоспроможність страховиків. Дотримання законів України, кодексів, нормативних актів НБУ та впровадження методичних підходів до управління портфелем активів, оцінки ризиків та диверсифікації дозволяє мінімізувати інвестиційні та ринкові ризики, забезпечити своєчасне виконання страхових зобов'язань та підвищити ефективність використання тимчасово вільних коштів. У результаті така система регулювання і методичної підтримки сприяє формуванню прозорого, надійного та конкурентоспроможного страхового ринку в Україні.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ В УКРАЇНІ

2.1. Аналіз динаміки діяльності страхових компаній та їх інвестиційних ресурсів в Україні

Страховий ринок України продовжує демонструвати стійкість та зростання в умовах поствоєнної відбудови, економічної нестабільності та гармонізації з європейськими стандартами (Solvency II) [30]. Динаміка діяльності СК характеризується збільшенням обсягів премій, виплат та активів, з домінуванням non-life сегменту (автострахування, майнове страхування). Інвестиційні ресурси СК, сформовані з технічних резервів, переважно розміщуються в консервативних інструментах (ОВДП, депозити), що забезпечує ліквідність та безпеку, але обмежує дохідність.

Аналіз динаміки кількості страхових компаній в Україні дозволяє оцінити розвиток та консолідацію страхового ринку протягом певного періоду (рис.2.1). Він відображає зміни чисельності активних учасників ринку, що впливає на конкуренцію, доступність страхових послуг та загальну стабільність сектору.

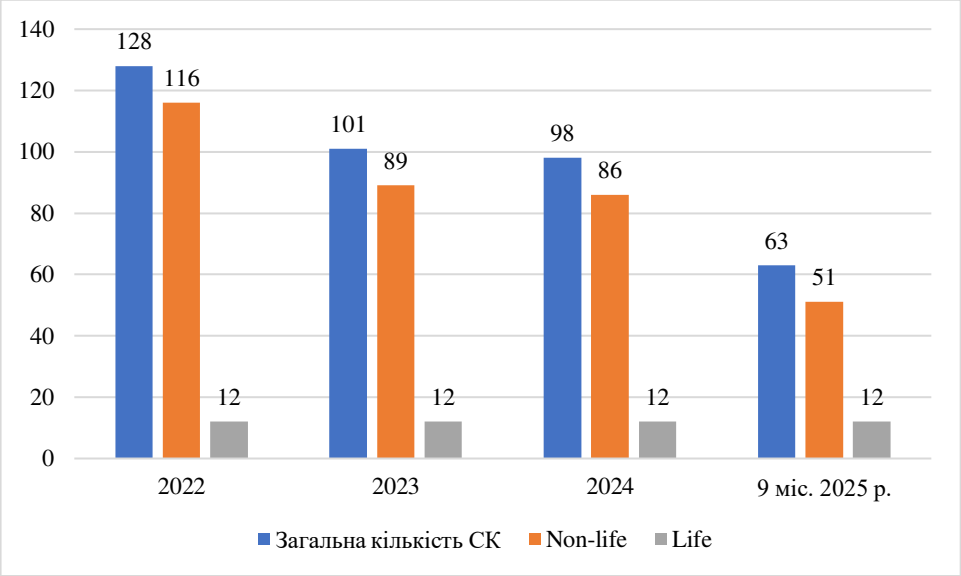

Рис.2.1 Динамік кількості страхових компаній в Україні за 2022-2025 рр., одиниць

Джерело: побудовано на основі даних НБУ [11].

Аналіз динаміки кількості страхових компаній в Україні за період 2022–9 місяців 2025 року демонструє чітку тенденцію до скорочення загальної чисельності учасників ринку з 128 у 2022 році до 63 компаній у січні–вересні 2025 року. Зокрема, сегмент Non-life зазнав найбільш значного скорочення — з 116 до 51 компанії, що свідчить про підвищення конкуренції, жорсткіші регуляторні вимоги та можливі процеси виходу слабших гравців із ринку. Водночас сегмент Life залишався стабільним на рівні 12 компаній, що відображає меншу волатильність цього ринку та збереження спеціалізованих операторів. Загальна тенденція консолідації ринку свідчить про його структурне упорядкування, підвищення вимог до капітальної бази та фінансової стійкості страхових компаній, а також про адаптацію бізнес-моделей до сучасних ринкових та регуляторних умов, що сприятиме підвищенню надійності страхових послуг для споживачів.

Аналіз обсягу страхових премій в Україні за період 2022–2025 років дозволяє оцінити фінансові показники розвитку страхового ринку та активність його учасників. Динаміка премій відображає не лише загальний рівень страхового покриття, а й ефективність діяльності страхових компаній у різних сегментах ринку — Non-life та Life (рис.2.2).

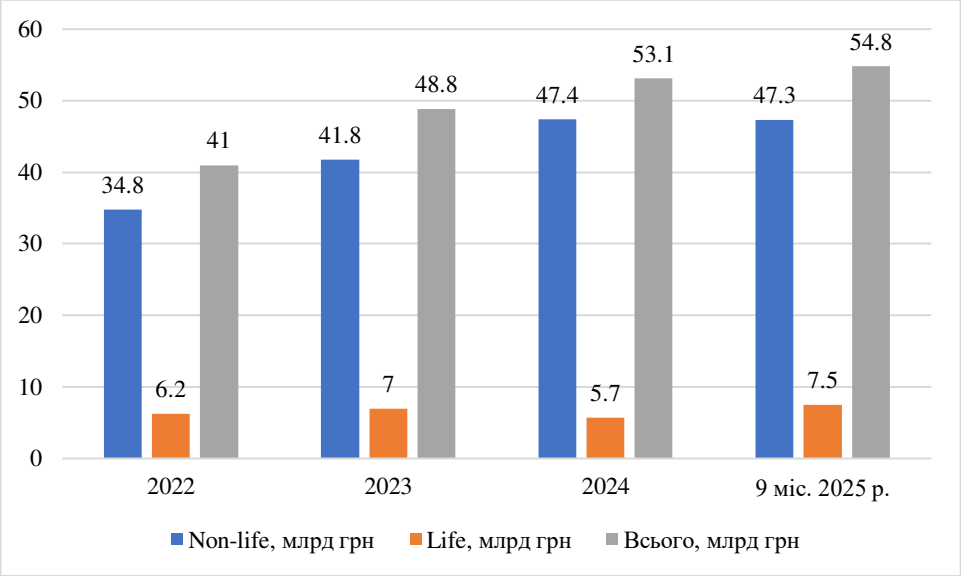

Рис .2.2 Динаміка страхових премій в Україні за 2022-2025 рр., млрд грн

Джерело: побудовано на основі даних НБУ [11].

Відповідно до рис. 2.2 динаміка страхових премій в Україні за 2022–9 місяців 2025 року свідчить про стійке зростання обсягів страхових внесків, що відображає активізацію страхового ринку та підвищення платоспроможності страхувальників. Сегмент Non-life демонструє стабільне зростання з 34,8 млрд грн у 2022 році до 47,3 млрд грн за 9 місяців 2025 року, що свідчить про підвищення попиту на загальне страхування та розширення страхових продуктів. Сегмент Life показує дещо коливний характер динаміки, із зниженням у 2024 році до 5,7 млрд грн, проте за 9 місяців 2025 року обсяг премій зріс до 7,5 млрд грн, що свідчить про відновлення інтересу до страхування життя. Загалом, сумарний обсяг страхових премій збільшився з 41 млрд грн у 2022 році до 54,8 млрд грн у 2025 році, відображаючи позитивну тенденцію розвитку страхового сектору та підвищення його фінансової стабільності.

Аналіз страхових премій та виплат за найпоширенішими класами страхування дозволяє оцінити ефективність діяльності страхових компаній та структуру ринку страхових послуг в Україні (табл. 2.1). Дослідження охоплює ключові сегменти страхування, що дозволяє визначити рівень фінансового навантаження на страхувальників і платоспроможність страховиків.

Таблиця 2.1

Динаміка страхових премій і виплат за основними видами страхування в Україні у 2022–2025 рр., млрд грн

Показник		**Роки**				**Зміни в абсолютних величинах**	
		2022	**2023**	**2024**	**2025 (9 міс.)**	**2025 (9 міс.) / 2022**	**2025 (9 міс.) / 2024**
ОСЦПВ	Премії, млрд грн	5,2	6,5	7,8	10,5	5,3	2,7
	Виплати, млрд грн	2	2,5	3	4	2	1
КАСКО	Премії, млрд грн	8	9,5	11	12,5	4,5	1,5
	Виплати, млрд грн	3	3,8	4	5	2	1
«Зелена картка»	Премії, млрд грн	1,5	1,8	2	1,9	0,4	-0,1
	Виплати, млрд грн	0,5	0,6	0,7	0,6	0,1	-0,1

Продовження таблиці 2.1

Медичне страхування	Премії, млрд грн	6	7,2	8,5	9,5	3,5	1
	Виплати, млрд грн	2	2,4	3	3,3	1,3	0,3
Майнове страхування	Премії, млрд грн	4	4,8	5	6,5	2,5	1,5
	Виплати, млрд грн	1,2	1,5	1,8	2,1	0,9	0,3
Відповідальність	Премії, млрд грн	2	2,3	2,6	2,9	0,9	0,3
	Виплати, млрд грн	0,7	0,8	1	1,1	0,4	0,1

Джерело: побудовано за даним Forinsurer [13] та Mind.ua [15].

Відповідно до таблиці 2.1 аналіз динаміки страхових премій і виплат за основними видами страхування в Україні свідчить про стале зростання обсягів страхового ринку протягом 2022–2025 років. Найбільш динамічне зростання демонструє сегмент обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів (ОСЦПВ), де страхові премії зросли з 5,2 млрд грн у 2022 р. до 10,5 млрд грн за 9 місяців 2025 р., що відображає посилення попиту на цей вид страхового захисту. Аналогічна тенденція спостерігається в сегменті КАСКО, де приріст премій склав 4,5 млрд грн за аналізований період. Значне підвищення показників характерне й для медичного страхування (зростання на 3,5 млрд грн) та майнового страхування (на 2,5 млрд грн), що свідчить про поступове розширення добровільних форм страхового покриття.

Водночас частка виплат також зросла, що підтверджує підвищення рівня виконання страховиками своїх зобов'язань перед клієнтами. Зокрема, у КАСКО та ОСЦПВ виплати зросли відповідно на 2 млрд грн та 2 млрд грн у порівнянні з 2022 р. Незначне зниження обсягів премій і виплат за «Зеленою карткою» у 2025 р. (-0,1 млрд грн) може бути пов'язане зі скороченням міжнародних поїздок у період воєнного стану. Загалом позитивна динаміка премій і виплат свідчить про підвищення стійкості страхового ринку України, зростання довіри населення до страхових інструментів і активне формування інвестиційного потенціалу страховиків.

Аналіз рівня виплат за основними видами страхування є важливим показником ефективності функціонування страхового ринку, оскільки він відображає співвідношення між отриманими страховими преміями та сумами, фактично виплаченими страхувальникам. Динаміка цього показника дозволяє оцінити фінансову стійкість страхових компаній, ступінь їхньої платоспроможності та рівень довіри клієнтів до системи страхового захисту. На рисунку 2.5 представлено зміни у рівні виплат за основними видами страхування в Україні протягом 2022–2025 років, що дає змогу виявити тенденції у розвитку страхового сектору та визначити напрями його подальшого удосконалення.

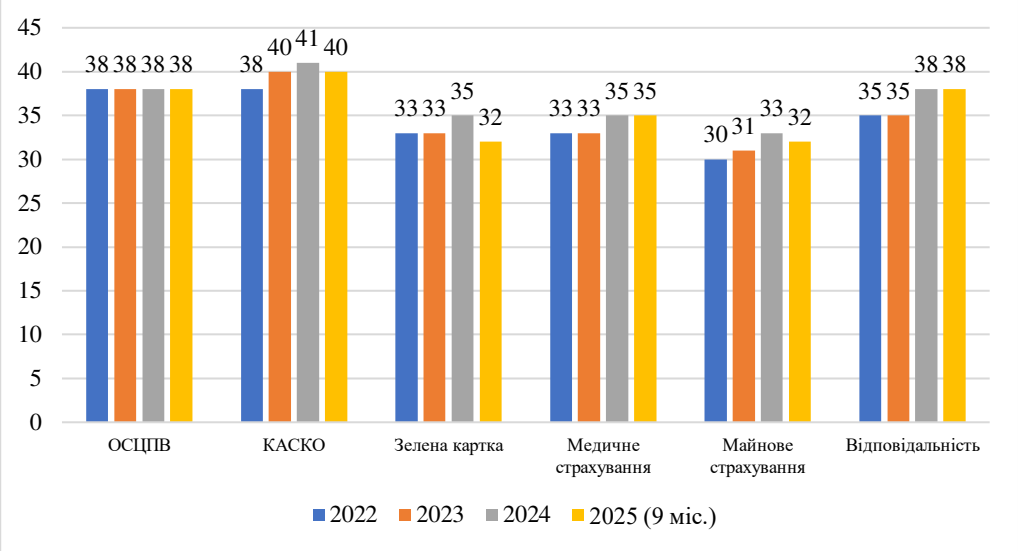

Рис. 2.5 Рівень виплат виплат за основними видами страхування, %

Джерело: побудовано за даним Forinsurer [13] та Mind.ua [15].

Відповідно до рис. 2.5 аналіз рівня виплат за основними видами страхування в Україні у 2022–2025 рр. свідчить про відносну стабільність показників із незначними коливаннями залежно від специфіки страхових продуктів. Найвищий рівень виплат спостерігається за договорами автострахування — КАСКО та ОСЦПВ, що у 2025 році становив близько 40 %, що свідчить про значну частку відшкодувань у загальному обсязі премій та високий рівень реалізації страхових ризиків у цьому сегменті. Для медичного та страхування відповідальності рівень виплат утримується на рівні 33–38 %, що відображає поступове підвищення якості страхових послуг та розширення

обсягу покриття. Показники у сегменті «Зеленої картки» та майнового страхування демонструють незначні коливання в межах 30–35 %, що вказує на збереження фінансової стійкості страхових компаній і контрольоване співвідношення між доходами та зобов'язаннями. Загалом динаміка рівня виплат свідчить про зрілу структуру страхового ринку України та поступове вдосконалення його збалансованості.

Накопичувальне та ризикове страхування життя є ключовими складовими сегмента life-страхування в Україні, що відображають різні підходи до управління фінансовими ризиками та забезпечення довгострокової стабільності страхового ринку. Накопичувальні програми поєднують страхову та інвестиційну функції, спрямовані на формування заощаджень клієнтів, тоді як ризикове страхування виконує переважно захисну роль, забезпечуючи фінансову підтримку у разі настання страхового випадку. Аналіз динаміки цих видів страхування, представлений у таблиці 2.2, дає змогу оцінити тенденції розвитку life-сегмента, структуру страхових премій та виплат, а також визначити рівень довіри населення до довгострокових страхових продуктів.

Таблиця 2.2

Динаміка накопичувального та ризикового страхування життя в Україні за 2022-2025 рр.

Показник		Роки				Зміни в абсолютних величинах	
		2022	2023	2024	2025 (9 міс.)	2025 (9 міс.)/ 2022	2025 (9 міс.) / 2024
Ризикове life	Премії, млрд грн	2	2,1	1,8	2,5	0,5	0,7
	Виплати, млрд грн	0,5	0,6	0,4	0,6	0,1	0,2
	Рівень виплат, %	25	29	22	24	-1	2
Накопичувальне life	Премії, млрд грн	4,4	4,9	3,9	5	0,6	1,1
	Виплати, млрд грн	0,8	1	0,9	1,2	0,4	0,3
	Рівень виплат, %	19	20	23	24	5	1

Джерело: побудовано за даним Forinsurer [13] та Mind.ua [15].

Аналіз динаміки ризикового та накопичувального страхування життя в Україні свідчить про поступове відновлення активності life-сегмента після

скорочення обсягів у 2023–2024 роках. Ризикове страхування продемонструвало зростання премій до 2,5 млрд грн у 9 місяців 2025 року, що на 0,7 млрд грн більше, ніж у 2024 році, при стабільному рівні виплат близько 24%, що свідчить про збереження інтересу населення до коротко- та середньострокових програм фінансового захисту. Водночас накопичувальне страхування демонструє ознаки відновлення інвестиційного компоненту — премії зросли до 5 млрд грн, а рівень виплат підвищився до 24%, що свідчить про підвищення фінансової дисципліни страховиків та збільшення довіри страхувальників до довгострокових накопичувальних програм. Загалом, динаміка обох видів страхування вказує на стабілізацію ринку life-продуктів і тенденцію до поступового розширення обсягів страхових резервів.

Аналіз динаміки інвестиційних ресурсів страхових компаній є важливим показником ефективності управління фінансовими активами та забезпечення платоспроможності ринку страхових послуг в Україні (табл.2.3).

Таблиця 2.3

Динаміка інвестиційних ресурсів страхових компаній в Україні за 2022-2025 рр.

Показник	Роки				Зміни в абсолютних величинах	
	2022	2023	2024	2025 (9 міс.)	2025 (9 міс.)/ 2022	2025 (9 міс.) / 2024
Загальні активи (млрд грн)	60,2	65,7	75	82	21,8	7
Активи life (млрд грн)	9,5	11	13	15	5,5	2
Активи non-life (млрд грн)	50,7	54,7	62	67	16,3	5

Джерело: побудовано на основі даних НБУ [11].

Відповідно до табл. 2.3 аналіз динаміки інвестиційних ресурсів страхових компаній України за 2022–9 місяців 2025 року демонструє стійке зростання загальних активів з 60,2 млрд грн у 2022 році до 82 млрд грн у 2025 році, що відображає збільшення фінансового потенціалу та ефективності управління ресурсами. Сегмент Life показав приріст активів із 9,5 млрд грн до 15 млрд грн,

тоді як сегмент Non-life зріс із 50,7 млрд грн до 67 млрд грн, що свідчить про стабільний розвиток обох сегментів страхового ринку. Співвідношення приросту активів у 2025 році порівняно з 2022 та 2024 роками вказує на позитивну тенденцію нарощування інвестиційного потенціалу компаній, підвищення ліквідності та здатності виконувати страхові зобов'язання перед клієнтами, що є важливим фактором стабільності та довіри до страхового сектору.

Дохід від інвестицій є одним із ключових джерел формування прибутку страхових компаній, оскільки забезпечує фінансову стійкість і конкурентоспроможність на ринку. У сучасних умовах економічної нестабільності та підвищених ризиків саме ефективне управління інвестиційними активами дозволяє страховикам збільшувати власний капітал, виконувати довгострокові зобов'язання перед страхувальниками та підтримувати ліквідність. Інвестиційна діяльність страхових компаній виступає не лише джерелом доходів, а й важливим інструментом диверсифікації ризиків та стратегічного розвитку фінансового сектору України (рис. 2.6).

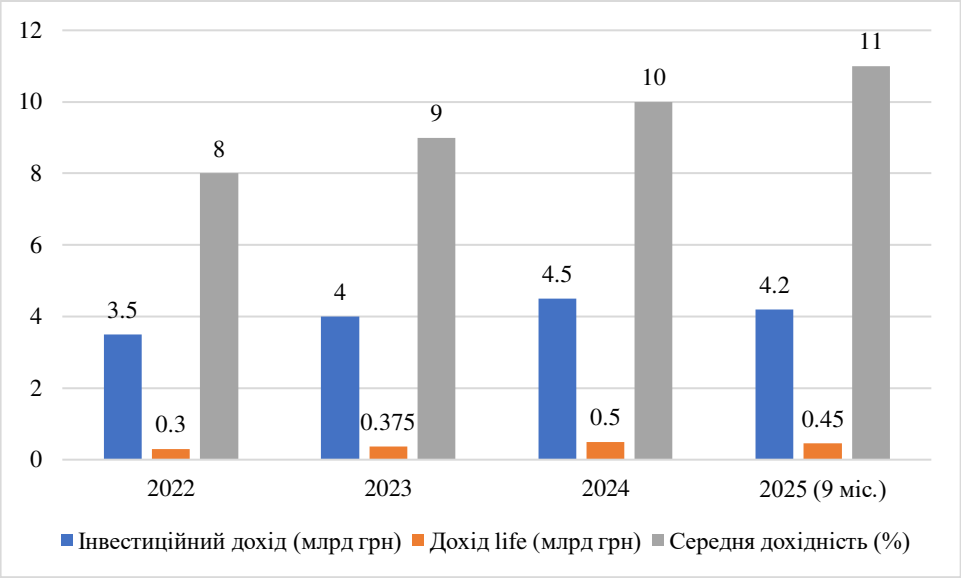

Рис. 2.6 Динаміка інвестиційного доходу страхових компаній в Україні у 2022–2025 рр.

Джерело: побудовано за даним Forinsurer [13] та Mind.ua [15].

Аналіз динаміки інвестиційного доходу страхових компаній України у 2022–2025 рр. свідчить про поступове зростання ефективності управління

інвестиційними активами, що відображається як у збільшенні обсягів доходів, так і в підвищенні середньої дохідності. Загальний інвестиційний дохід зріс із близько 3,5 млрд грн у 2022 р. до 4,5 млрд грн у 2024 р., що свідчить про розширення інвестиційного портфеля та ефективніше використання активів. Дохідність life-компаній також демонструє позитивну тенденцію, що вказує на підвищення якості розміщення довгострокових резервів. Водночас, у 2025 р. (за 9 місяців) спостерігається незначне зниження обсягу доходу при зростанні дохідності, що може бути зумовлено змінами структури інвестиційного портфеля та переорієнтацією на більш прибуткові, але ризикові інструменти.

Структура інвестиційного портфеля страхових компаній є ключовим елементом ефективного управління їхніми активами, оскільки від неї залежить рівень прибутковості, ліквідності та фінансової стійкості. Аналіз структури інвестиційного портфеля (рис. 2.7) дозволяє визначити тенденції у виборі основних інструментів інвестування, таких як державні облігації, депозити, корпоративні цінні папери та нерухомість.

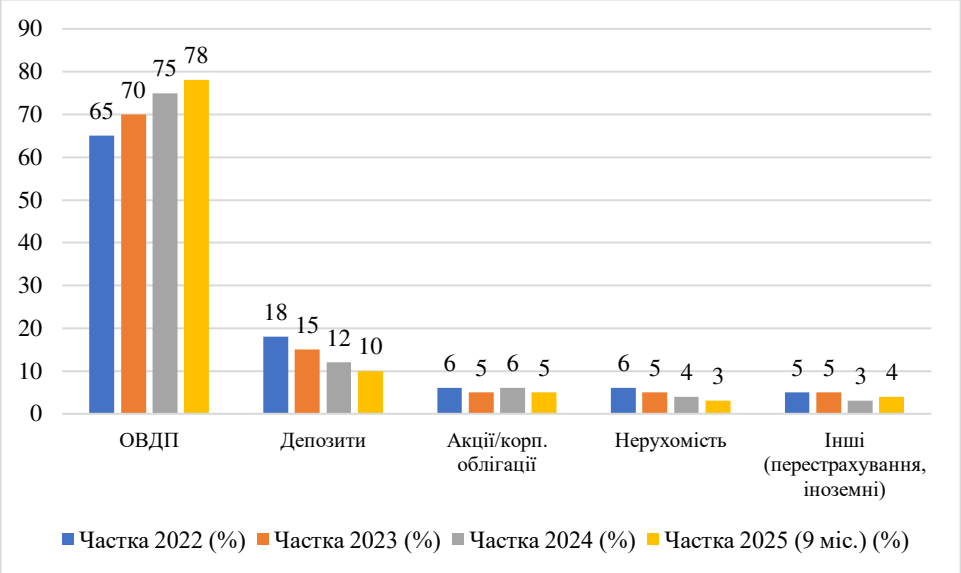

Рис. 2.7 Динаміка структури інвестиційного портфеля страхових компаній України у 2022–2025 рр., %

Джерело: побудовано за даним Forinsurer [13] та Mind.ua [15].

Відповідно до рис. 2.7 аналіз структури інвестиційного портфеля страхових компаній України у 2022–2025 роках свідчить про чітку тенденцію до консервативної політики інвестування, орієнтованої на безризикові активи.

Найбільшу питому вагу в структурі займають державні облігації внутрішньої державної позики (ОВДП), частка яких зросла з 65 % у 2022 році до 78 % за 9 місяців 2025 року, що обумовлено як регуляторними вимогами НБУ, так і потребою у стабільності доходів. Натомість частка банківських депозитів поступово скоротилася з 18 % до 10 %, що свідчить про зниження довіри до банківського сектору в умовах воєнного ризику. Інвестиції в нерухомість та корпоративні цінні папери залишаються незначними, відображаючи обережність страховиків щодо високоліквідних, але ризикових активів. Така структура засвідчує перехід страхової галузі до моделі з переважанням державних інструментів як бази для забезпечення платоспроможності та виконання зобов'язань перед страхувальниками.

Отже, аналіз динаміки діяльності страхових компаній в Україні свідчить про поступове зростання їх ролі в фінансовому секторі та активізацію інвестиційної діяльності. Спостерігається тенденція до концентрації інвестиційних ресурсів у безпечних та ліквідних активах, таких як облігації внутрішньої державної позики, при одночасному зменшенні частки депозитів та ризикових інструментів, що відображає прагнення страхових компаній забезпечити стабільність фінансових результатів, підвищити ефективність управління портфелем та мінімізувати ризики в умовах макроекономічної невизначеності та волатильності ринку. Загалом, інвестиційна політика страховиків спрямована на забезпечення фінансової стійкості та довгострокового розвитку сектору.

2.2. Оцінка сучасного стану інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні

Сучасний стан інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні тісно пов'язаний із динамікою формування та використання страхових резервів, що є ключовим джерелом фінансування їх інвестиційних портфелів. Загальна динаміка страхових резервів відображає здатність компаній акумулювати

фінансові ресурси для забезпечення виконання майбутніх зобов'язань перед страховиками та ефективного управління ризиками. Аналіз страхових резервів (рис. 2.8) дозволяє оцінити фінансову стабільність страховиків, рівень ліквідності та потенціал для розширення інвестиційної діяльності, що є важливим фактором розвитку страхового ринку та підвищення його конкурентоспроможності в умовах економічної нестабільності.

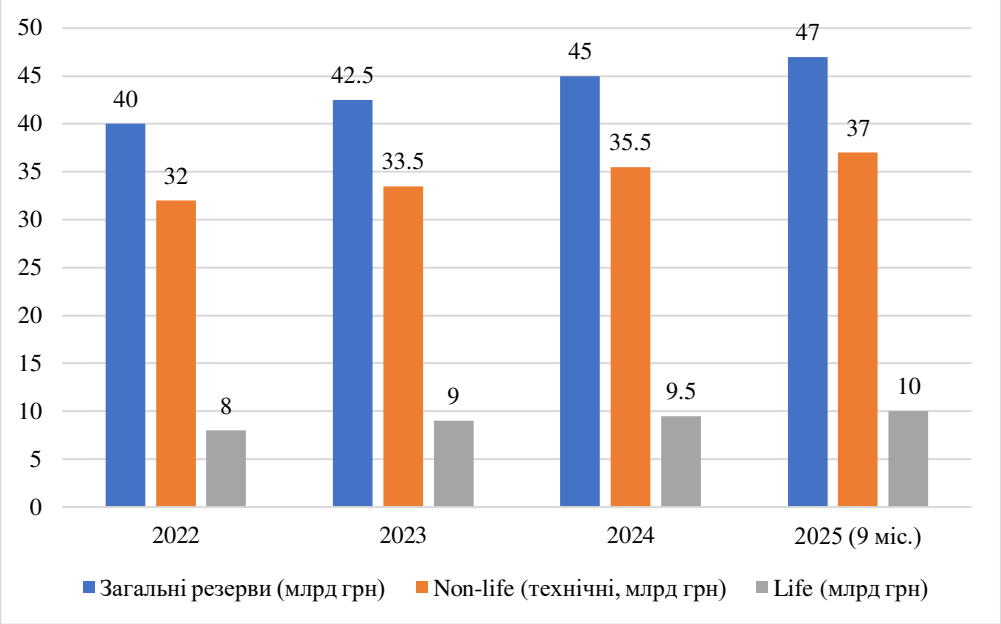

Рис. 2.8 Динаміка страхових резервів страхових компаній України за 2022–2025 роки, млрд грн

Джерело: побудовано за даним Forinsurer [13] та Mind.ua [15].

Аналіз представлених даних рис. 2.8 свідчить про поступове зростання загальних страхових резервів в Україні протягом 2022–2025 років, що відображає стабільне накопичення фінансових ресурсів страховиками. Структурно переважну частку резервів формують технічні резерви страхування майна та відповідальності (Non-life), що зростають від 32 млрд грн у 2022 році до 37 млрд грн за дев'ять місяців 2025 року, демонструючи високий рівень забезпечення короткострокових зобов'язань. Резерви страхування життя (Life) також відображають позитивну тенденцію, збільшившись з 8 млрд грн у 2022 році до 10 млрд грн у 2025 році, що свідчить про поступове розширення довгострокових фінансових інструментів у портфелі компаній. Загалом, динаміка страхових резервів свідчить про посилення фінансової стабільності

страхового ринку України та створює передумови для активізації інвестиційної діяльності страхових компаній.

Власний капітал СК є ключовим додатковим джерелом інвестиційних ресурсів, доповнюючи технічні резерви, та забезпечує буфер для покриття ризиків, відповідність нормативам платоспроможності (SCR, MCR) та зростання бізнесу (рис. 2.9).

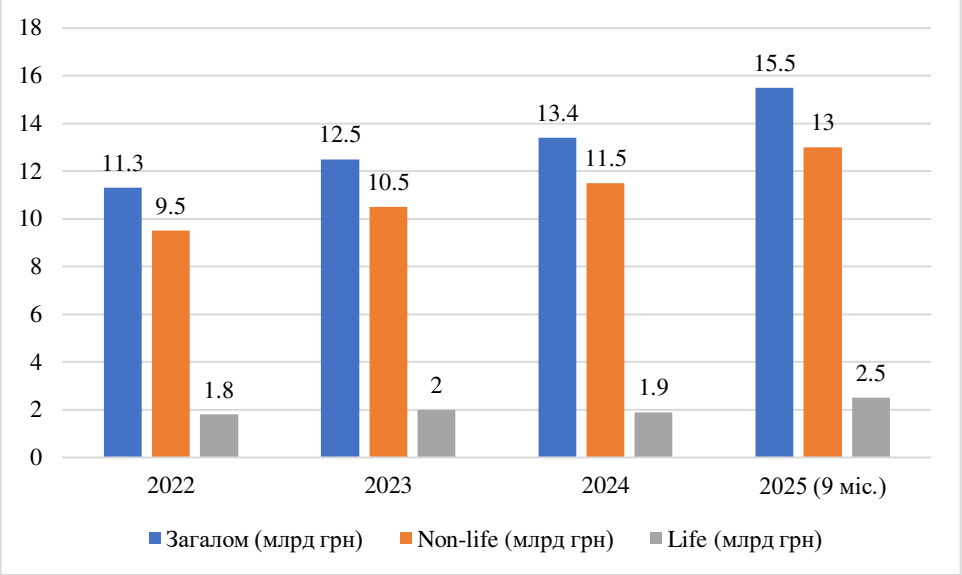

Рис. 2.9 Динаміка власного капіталу, як джерела інвестиційних ресурсів страхових компаній України за 2022–2025 роки

Джерело: складено на основі даних НБУ [11], Forinsurer [13], Insurance TOP [14], НАСУ [12].

Аналіз даних згідно рис. 2.9 демонструє стійке зростання власного капіталу страхових компаній в Україні протягом 2022–2025 років, що підкреслює його роль як ключового додаткового джерела інвестиційних ресурсів. Загальний власний капітал збільшився з 11,3 млрд грн у 2022 році до 15,5 млрд грн за дев'ять місяців 2025 року, що свідчить про зміцнення фінансової бази страховиків. Структурно переважну частку капіталу становлять компанії сектору Non-life, які демонструють стабільне зростання з 9,5 млрд грн у 2022 році до 13 млрд грн у 2025 році, тоді як капітал компаній Life коливається у межах 1,8–2,5 млрд грн, відображаючи помірне збільшення довгострокових інвестиційних можливостей. Загалом, позитивна динаміка

власного капіталу свідчить про підвищення фінансової стійкості страхового сектору та розширення потенціалу для інвестиційної діяльності.

Інвестиційні активи страхових компаній в Україні, сформовані з технічних резервів та власного капіталу, є важливим механізмом мобілізації фінансових ресурсів та сприяють розвитку національної економіки через їхнє розміщення в державні цінні папери (ОВДП), депозити та корпоративні інструменти. Дослідження структури та динаміки цих активів, а також їх співвідношення до ВВП, дозволяє оцінити ефективність використання страхового капіталу, визначити роль страхового сектору у фінансуванні економіки (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Динаміка інвестиційних активів страхових компаній України та їх співвідношення до ВВП за 2022–2025 роки

Показники	**Роки**			
	2022	**2023**	**2024**	**2025 (9 міс.)**
Активи СК (млрд грн)	71	74,3	80	82
ВВП (млрд грн)	5 193	6 536	7 586	8 700
Співвідношення (%)	1,37	1,14	1,05	0,94
Зміна співвідношення	(базовий, спад через війну)	–0,23	–0,09	–0,11

Джерело: складено на основі даних НБУ [11], Мінфін [2], World Bank [40].

Аналіз даних свідчить про поступове зростання обсягу інвестиційних активів страхових компаній в Україні з 71 млрд грн у 2022 році до 82 млрд грн за дев’ять місяців 2025 року, що відображає збільшення фінансового потенціалу сектору. Водночас спостерігається зниження співвідношення цих активів до ВВП з 1,37% у 2022 році до 0,94% у 2025 році, що пояснюється значним зростанням номінального ВВП та впливом економічних наслідків війни, щосвідчить про те, що, незважаючи на нарощування абсолютного обсягу інвестиційних ресурсів, їх відносна частка у фінансуванні національної економіки поступово зменшується. Загалом, результати дослідження підкреслюють необхідність підвищення ефективності використання страхового

капіталу та розвитку інвестиційних стратегій, орієнтованих на зміцнення впливу страхового сектору на економіку країни.

Концентрація інвестиційних ресурсів страхових компаній є важливим показником структури ринку та його стабільності, оскільки визначає вплив найбільших гравців на формування інвестиційного потенціалу сектору. Аналіз частки ТОП-10 страхових компаній у загальних інвестиційних активах дозволяє оцінити ступінь концентрації ресурсів, визначити ризики надмірної залежності ринку від окремих учасників та окреслити можливості для підвищення ефективності розподілу капіталу між страховиками (табл. 2.5). Такий підхід забезпечує комплексне розуміння ролі ключових компаній у фінансуванні економіки та формуванні стабільного інвестиційного середовища.

Таблиця 2.5

ТОП-10 страхових компаній за обсягом інвестиційних ресурсів за 2022-2025 рр., млрд грн

№	Компанія	Роки			
		2022	2023	2024	2025 (9 міс.)
1	СГ «ТАС»	7,2	7,8	8,9	10,6
2	«ІНГО»	6,1	6,6	7,2	8,3
3	«АРКС»	5,8	6,2	6,8	6,4
4	«УНІКА»	5,5	5,9	6,4	5,3
5	«ВУСО»	4,9	5,3	5,8	4,7
6	PZU Україна	3,8	4,1	4,4	4,1
7	«Країна»	3,4	3,6	3,8	3,6
8	«АХА Страхування»	3,1	3,3	3,4	3,2
9	«Оранта»	3	3,1	3,2	3
10	«Княжа ВІГ»	2,7	2,8	3	2,7

Джерело: складено на основі даних Forinsurer [13].

Аналіз інвестиційних стратегій провідних страхових компаній України свідчить про значну концентрацію ресурсів у ТОП-10 гравців ринку та різноманітність підходів до формування портфелів. Лідером за нарощуванням інвестицій є СГ «ТАС», частка активів якої зросла з 7,2% у 2022 році до 10,6% у 2025 році. Компанія орієнтується на державні облігації, корпоративні цінні папери та депозити у банках, що дозволяє поєднувати ліквідність із помірним

рівнем ризику. Подібну тенденцію демонструє «ІНГО», яка концентрує ресурси на державних цінних паперах, депозитах та нерухомості, використовуючи їх як довгостроковий інструмент стабілізації інвестиційного портфеля.

Страхові компанії «АРКС», «УНІКА» та «ВУСО» реалізують більш збалансовані стратегії. «АРКС» переважно інвестує в державні облігації та корпоративні папери з обмеженою часткою акцій, тоді як «УНІКА» забезпечує рівновагу між державними облігаціями, депозитами та корпоративними інструментами, з мінімальним включенням активів на фондовому ринку. «ВУСО» акцентує увагу на депозитах та ОВДП, частково використовуючи корпоративні облігації для диверсифікації. PZU Україна формує портфель з пріоритетом державних облігацій та банківських депозитів, практично не залучаючи корпоративні цінні папери, що знижує ризикову експозицію.

Інші компанії з ТОП-10, зокрема «Країна», «АХА Страхування», «Оранта» та «Княжа ВІГ», застосовують консервативні або комбіновані підходи до інвестування. «Країна» розподіляє активи між ОВДП, депозитами та корпоративними інструментами, «АХА Страхування» зосереджена на облігаціях та депозитах з мінімальним залученням акцій, а «Оранта» підтримує стабільний портфель державних цінних паперів та депозитів. «Княжа ВІГ» формує портфель із пріоритетом державних облігацій та депозитів, з частковим включенням корпоративних цінних паперів, що дозволяє поєднувати безпеку та дохідність інвестицій.

Структурний аналіз інвестиційної діяльності СК в Україні за 2022–2025 роки (станом на 9 місяців 2025 р.) фокусується на складі інвестиційного портфеля для покриття страхових резервів та ступені диверсифікації (рис. 2.10). Портфель СК консервативний, з домінуванням безпечних активів (ОВДП), що забезпечує відповідність нормативам НБУ.

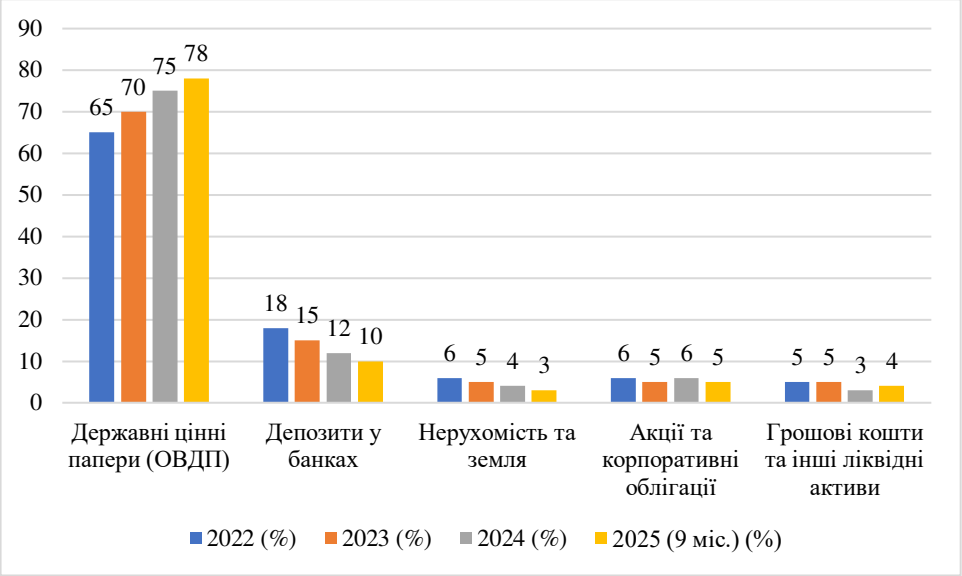

Рис. 2.10 Структура інвестиційного портфеля страхових компаній України за 2022–2025 роки, %

Джерело: складено на основі даних НБУ [11], Forinsurer [13].

Відповідно до рис. 2.10 аналіз структури інвестиційного портфеля страхових компаній свідчить про прагнення забезпечити покриття приблизно 100% страхових резервів відповідно до нормативів НБУ, із пріоритетом на ліквідність та безпеку активів. Державні цінні папери (ОВДП) демонструють стабільне зростання частки з 65% у 2022 році до 78% у 2025 році, що обумовлено високими відсотковими ставками 15–18% та переорієнтацією ресурсів з депозитів. Частка депозитів у банках зменшилася з 18% до 10%, при цьому більшість строкових депозитів має термін понад 6 місяців, а короткі — близько 30%, що відображає зниження привабливості банківських вкладів порівняно з ОВДП.

Інвестиції в нерухомість та землю скоротилися з 6% до 3%, що пояснюється високими ризиками та обмеженням частки комерційної нерухомості до 20% портфеля. Акції та корпоративні облігації залишаються відносно стабільними, з незначною зміною частки, при цьому діють обмеження: акції не більше 5% капіталу емітента, корпоративні облігації — до 3%, зокрема зростання в 2024 році пов’язане з фінансовими та ринковими реформами.

Частка грошових коштів та інших ліквідних активів коливається на рівні 3–5%, забезпечуючи швидку доступність капіталу для покриття короткострокових зобов'язань та управління ліквідністю. Загалом, динаміка інвестиційного портфеля відображає прагнення страхових компаній поєднувати безпеку, ліквідність та дохідність активів, реагуючи на зміни ринкової кон'юнктури та нормативні вимоги.

Аналіз диверсифікації інвестиційного портфеля страхових компаній є ключовим елементом оцінки фінансової стійкості та ефективності управління ризиками. Таблиця 2.6 відображає розподіл інвестицій між окремими емітентами та секторами економіки, що дозволяє визначити рівень концентрації активів, ідентифікувати потенційні ризики надмірної залежності від окремих інструментів та оцінити здатність компаній забезпечувати стабільне покриття страхових резервів. Такий підхід сприяє формуванню збалансованого портфеля, оптимізованого за критеріями доходності, ліквідності та безпеки.

Таблиця 2.6

Показники диверсифікації інвестиційного портфеля страхових компаній України за 2022–2025 роки

Показник диверсифікації	2022	2023	2024	2025 (9 міс.)	Оцінка дотримання
Макс. частка в одному емітенті (депозити/акції)	≤10%/ ≤5%	≤10%/ ≤5%	≤10%/ ≤5%	≤10%/ ≤5%	Дотримано в 95% СК; порушення в 5 (штрафи НБУ)
Розподіл за секторами (держ/банки/приватний)	70/20/10	75/15/10	78/12/10	80/10/10	Концентрація в держсекторі (+10 п.п.), але ліміт corp. ≤3% дотримано
Іноземні активи (з хеджуванням)	≤20%	≤25%	≤30%	≤30%	Зростання до 20–25% у life; валютний ризик хеджовано (форварди)
Секторна розподіл (нерухомість/акції)	≤20%/ ≤40%	≤20%/ ≤40%	≤20%/ ≤40%	≤20%/ ≤40%	Нерухомість 3–6% (комерційна), акції 5% (лістингові); диверсифікація середня

Джерело: складено на основі даних НБУ [11]

Аналіз показників диверсифікації інвестиційних портфелів страхових компаній свідчить про загальне дотримання нормативних вимог НБУ та помірну концентрацію активів у провідних сегментах ринку. Максимальна частка інвестицій в одному емітенті (депозити та акції) залишалася в межах нормативу (≤10% для депозитів та ≤5% для акцій) для 95% компаній, при цьому окремі порушення виявлено у п’яти страховиків, що призвело до застосування штрафних санкцій.

Розподіл активів за секторами демонструє поступове зростання концентрації у державному секторі з 70% у 2022 році до 80% у 2025 році, водночас частка корпоративних інструментів не перевищує 3%, що відповідає встановленим лімітам. Інвестиції в іноземні активи з хеджуванням валютного ризику зросли до 20–25% у секторі Life, що свідчить про розширення географічної диверсифікації та зниження валютного ризику портфеля.

Секторний розподіл нерухомості та акцій залишався стабільним: частка нерухомості коливалася в межах 3–6% (з обмеженням комерційної нерухомості до 20%), а акцій — близько 5% (лише лістингові компанії). Загалом, рівень диверсифікації можна оцінити як середній, з позитивною тенденцією до збалансованого розподілу активів між класами та емітентами, що підвищує стійкість страхового сектору до ринкових ризиків.

Ефективність інвестиційної діяльності страхових компаній (СК) в Україні за 2022–2025 роки (станом на 9 місяців 2025 р.) оцінюється через ключові показники: прибутковість портфеля (табл. 2.7), її порівняння з інфляцією та ринковими ставками, а також внесок інвестиційного доходу у фінансовий результат.

Прибутковість інвестиційного портфеля страхових компаній оцінювалась як середній рівень доходу від вкладених активів протягом періоду. До доходу включалися відсотки за державними облігаціями та депозитами, дивіденди від акцій, а також приріст вартості інших інвестиційних інструментів.

Таблиця 2.7

Оцінка прибутковості інвестиційного портфеля страхових компаній

Роки	Інвестиційний дохід (млрд грн)	Середня вартість портфеля (млрд грн)	Середня дохідність (%)
2022	3,5	65	5,4
2023	4	72,7	5,5
2024	4,5	77,2	5,8
2025 (9 міс.)	4,2	78,5	5,4

Джерело:: складено на основі даних НБУ [11], Forinsurer [13].

Відповідно до табл. 2.7 прибутковість інвестиційного портфеля страхових компаній за 2022–2025 роки свідчить про відносну стабільність доходності активів протягом періоду. Інвестиційний дохід поступово зростав з 3,5 млрд грн у 2022 році до 4,5 млрд грн у 2024 році, що відображає ефективне управління портфелем та сприятливі умови ринку, зокрема високі ставки за державними облігаціями. Середня дохідність залишалася в діапазоні 5,4–5,8%, з піком у 2024 році, після чого у 2025 році (за 9 місяців) зафіксовано незначне зниження до 5,4%. Такі показники свідчать про збалансовану стратегію інвестування, орієнтовану на поєднання дохідності та мінімізації ризиків, а також про здатність страхових компаній підтримувати стабільний фінансовий результат навіть в умовах коливань ринку.

Порівняння дохідності інвестиційних портфелів страхових компаній з показниками інфляції, ставками за державними облігаціями (ОВДП) та обліковою ставкою НБУ дозволяє оцінити реальну ефективність інвестування та здатність страхового сектору зберігати купівельну спроможність капіталу. Таблиця 2.8 відображає динаміку доходності портфелів у контексті макроекономічних показників, що дає змогу визначити відповідність інвестиційної стратегії ринковим умовам, рівень захищеності активів від інфляційних ризиків та вплив грошово-кредитної політики на прибутковість страхових компаній.

Таблиця 2.8

Дохідність інвестиційних портфелів страхових компаній у порівнянні з інфляцією, ставками ОВДП та обліковою ставкою НБУ за 2022–2025 роки

Роки	Дохідність портфеля (%)	Інфляція (%)	Ставка ОВДП (середня, %)	Облікова ставка НБУ (%)	Реальна дохідність (%)
2022	5,4	26,6	12–14	25	-21,2
2023	5,5	5,1	15–16	13–14,5	0,4
2024	5,8	14,1	16–18	14,5–15,5	-8,3
2025 (9 міс.)	5,4	12,5	17–17,8	15,5	-7,1

Джерело:: складено на основі даних НБУ [11], Мінфін [7], Forinsurer [13], World Bank [40].

Відповідно до табл. 2.8 реальна дохідність інвестиційних портфелів страхових компаній у 2022–2025 роках істотно коливалася під впливом макроекономічних факторів. У 2022 році інфляція значно перевищувала доходність портфелів, що призвело до негативної реальної прибутковості на рівні -21,2%, незважаючи на високі ставки ОВДП та облікову ставку НБУ. У 2023 році завдяки зниженню інфляції до 5,1% реальна доходність стала позитивною (0,4%), що свідчить про тимчасове відновлення ефективності інвестицій. У 2024–2025 роках, за зростання ставок ОВДП та облікової ставки НБУ при відносно високій інфляції (14,1–12,5%), реальна дохідність залишалася негативною (-8,3% та -7,1%), що підкреслює обмежену здатність портфелів страхових компаній повністю компенсувати інфляційні ризики. Отже, для підвищення ефективності інвестування та збереження купівельної спроможності капіталу необхідна більш активна стратегія управління ризиками та диверсифікація інвестиційних активів.

Інвестиційний дохід є важливим фактором формування фінансового результату страхових компаній, забезпечуючи додаткове джерело прибутку та впливаючи на загальну рентабельність діяльності. Таблиця 2.9 демонструє частку інвестиційного доходу у структурі фінансового результату, що дозволяє

оцінити його внесок у прибуток компаній та визначити тенденції зміни ефективності управління інвестиційним портфелем у період 2022–2025 років.

Таблиця 2.9

Вплив інвестиційного доходу на фінансовий результат страхових компаній України за 2022–2025 роки

Роки	Загальний фінансовий результат (прибуток, млрд грн)	Інвестиційний дохід (млрд грн)	Частка інвестицій (%)
2022	3,8	3,5	92
2023	4	4	100
2024	3,8	4,5	118
2025 (9 міс.)	5	4,2	84

Джерело:: складено на основі даних НБУ [11], Forinsurer [13], World Bank [40].

Відповідно до табл. 2.9 дані вказують про значний вплив інвестиційного доходу на фінансовий результат страхових компаній, де його частка коливалася від 84% до 118% загального прибутку. У 2023 році інвестиційний дохід забезпечив повне покриття фінансового результату (100%), а у 2024 році його внесок перевищив фактичний прибуток компаній (118%), що свідчить про тимчасові коливання операційного результату та високу залежність фінансових результатів від інвестиційної діяльності. У 2025 році (за 9 місяців) частка доходу від інвестицій становила 84%, що відображає стабілізацію співвідношення між операційною та інвестиційною складовими прибутку, підтверджуючи ключову роль портфеля інвестицій у формуванні фінансової стійкості страхових компаній.

Оцінка факторів, що впливають на безпечність та прибутковість інвестиційної діяльності страхових компаній, є ключовим елементом управління ризиками та формування ефективного інвестиційного портфеля. Таблиця 2.10 представляє результати SWOT-аналізу, який дозволяє систематизувати внутрішні сильні та слабкі сторони компаній, а також зовнішні можливості та загрози, що визначають стратегію інвестування та здатність забезпечувати стабільну дохідність при мінімізації ризиків. Такий підхід сприяє

прийняттю обґрунтованих управлінських рішень у сфері інвестиційної діяльності.

Таблиця 2.10

SWOT-аналіз факторів впливу на безпечність та прибутковість інвестиційної діяльності страхових компаній

Сильні сторони	**Слабкі сторони**
• Високий рівень ліквідності портфеля завдяки переважанню державних цінних паперів та депозитів.; • Диверсифікація активів між різними класами (ОВДП, корпоративні облігації, акції, нерухомість).; Досвід управління інвестиційними ризиками та професійна команда аналітиків. • Дотримання нормативів НБУ щодо частки інвестицій у різних інструментах, що забезпечує стабільність та безпеку.	• Висока концентрація портфеля у державних облігаціях може обмежувати потенційну доходність; • Низький рівень реальної прибутковості у періоди високої інфляції; • Обмежене використання іноземних та ризикових активів через нормативні обмеження; Залежність від коливань відсоткових ставок і макроекономічної кон'юнктури.
Можливості	**Загрози**
• Використання нових фінансових інструментів і технологій для підвищення дохідності; • Розширення інвестицій у корпоративні облігації та нерухомість з помірним ризиком; • Хеджування валютних та процентних ризиків для стабілізації доходності; • Залучення іноземних активів та диверсифікація за географією.	• Макроекономічна нестабільність, зокрема інфляція та коливання ставок ОВДП; Зростання кредитного та ринкового ризику корпоративних інструментів; • Негативні зміни у законодавстві та нормативному регулюванні інвестиційної діяльності; • Валютні ризики та обмеження доступу до міжнародних ринків капіталу.

Джерело: розроблено автором

Таким чином, аналіз сильних і слабких сторін, а також можливостей і загроз, показує, що безпечність та прибутковість інвестиційної діяльності страхових компаній значною мірою забезпечується високою ліквідністю портфеля, диверсифікацією активів та дотриманням нормативних вимог. Водночас обмежена доходність через концентрацію в державних облігаціях та залежність від макроекономічних факторів підкреслює необхідність активного управління ризиками. Розширення інвестиційних інструментів, хеджування ризиків та диверсифікація за географією є ключовими можливостями для підвищення ефективності, тоді як нестабільність економіки, кредитні та ринкові ризики, а також нормативні обмеження виступають головними загрозами.

Отже, оцінка сучасного стану інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні свідчить про високий рівень концентрації активів у державних облігаціях та депозитах, що забезпечує ліквідність і стабільність портфеля, проте обмежує потенційну доходність. Інвестиційні ресурси компаній демонструють помірну диверсифікацію за класами активів та секторами, а частка ТОП-10 гравців ринку підкреслює їх провідну роль у формуванні інвестиційного потенціалу сектору. Реальна дохідність портфелів залишається чутливою до інфляції та макроекономічних коливань, що підкреслює необхідність активного управління ризиками, застосування нових фінансових інструментів та хеджування для підвищення ефективності та забезпечення стійкого фінансового результату страхових компаній.

РОЗДІЛ 3. ПЕРПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ В УКРАЇНІ

Перспективи розвитку інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні пов'язані з необхідністю підвищення ефективності використання страхового капіталу, диверсифікації портфелів та інтеграції сучасних фінансових технологій. Розширення інструментів інвестування, залучення корпоративних та іноземних активів, а також активне управління ризиками дозволяють підвищити дохідність і забезпечити фінансову стійкість компаній. У контексті реформ фінансового ринку та стабілізації економічної ситуації ефективна інвестиційна стратегія стає ключовим фактором підтримки конкурентоспроможності та розвитку страхового сектору в Україні. Розвиток інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні стикається з низкою проблем та перешкод (рис.3.1), що обмежують ефективність використання страхового капіталу.

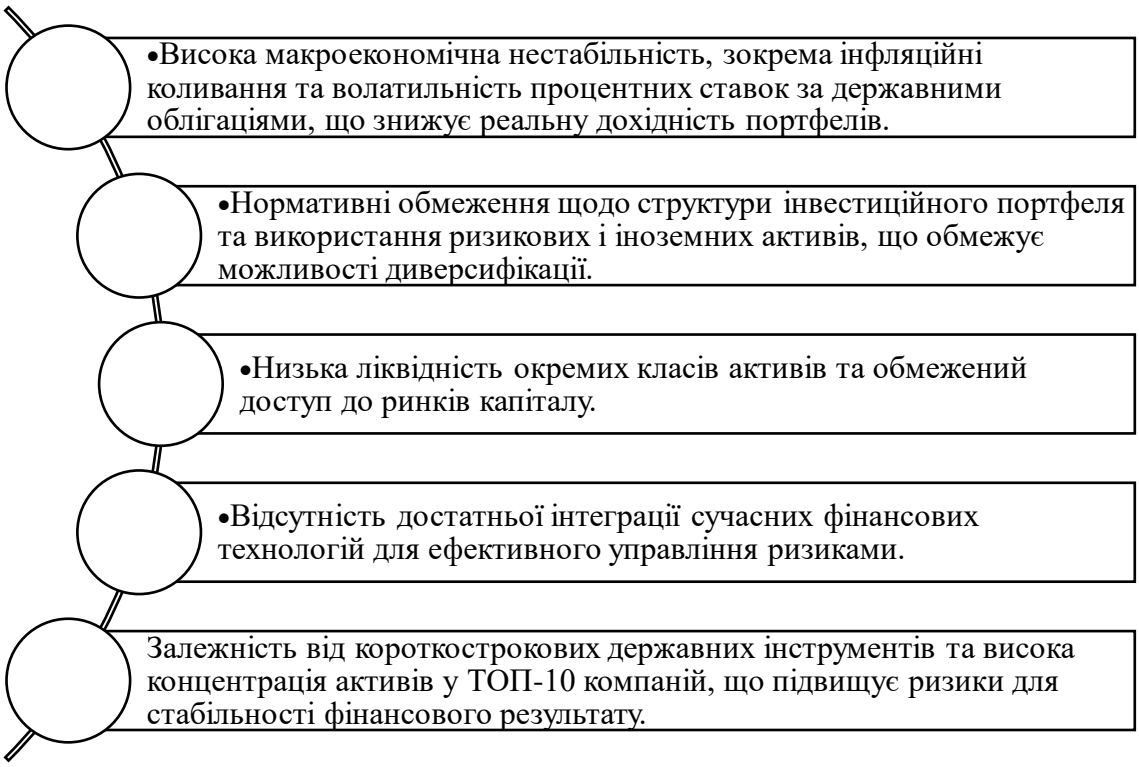

Рис. 3.1 Проблеми розвитку інвестиційної діяльності СК в Україні

Джерело: розроблено автором [16, с. 126].

Проблеми розвитку інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні, такі як макроекономічна нестабільність, нормативні обмеження, низька ліквідність активів та висока концентрація портфелів, значною мірою обмежують ефективність використання страхового капіталу. Досвід провідних країн, зокрема США, Німеччини та Японії, показує, що активна диверсифікація інвестицій, використання сучасних фінансових технологій та гнучке регулювання ринку дозволяють підвищити доходність і безпеку портфеля. Впровадження подібних практик в Україні може сприяти стабільності страхового сектору та ефективному фінансуванню економіки.

Досвід США демонструє, що активна диверсифікація інвестицій страхових компаній у корпоративні облігації, акції та REIT дозволяє досягати середньої дохідності портфеля 6–8% при частці державних облігацій лише 20–30%. Компанії типу MetLife [34] та Prudential [38] інвестують до 40% активів у приватний сектор, застосовуючи стрес-тести та ALM-моделі (duration gap <0,5 року), що забезпечує реальну прибутковість на 2–3% понад інфляцію навіть у кризові періоди. Регулятор National Association of Insurance Commissioners (NAIC) [36] стимулює диверсифікацію через RBC-коефіцієнти, дозволяючи компаніям підтримувати LCR ≥150% при IRR 7–9% [39]. Для України потрібно поступового збільшувати частки корпоративних інвестицій та впровадження моделей ALM для стабілізації доходності.

У Німеччині модель BaFin [28] та Solvency II [30] забезпечує баланс між безпекою та прибутковістю: Allianz [27] та Munich Re [35] розміщують 50–60% активів у довгострокові єврооблігації та «зелені» інвестиції, досягаючи IRR 4–6% при інфляції 1–2%. Частка нерухомості сягає 15–20%, а іноземні інвестиції (до 30%) хеджуються форвардними контрактами, що дозволяє покривати резерви life на 200–300% та забезпечувати реальну дохідність +2–4%, мінімізуючи кредитний ризик [26]. В Україні доцільно розвивати стандарти Solvency II [30] та заохочувати інвестиції у довгострокові інструменти з помірним ризиком для підвищення стабільності страхових резервів.

Японія демонструє консервативний підхід до інвестицій страхових компаній, особливо у секторі страхування життя, де провідними гравцями є Nippon Life [37], Dai-ichi Life [29] та Meiji Yasuda Life [33]. Основу портфеля складають державні облігації (JGB, 50–60% активів), що забезпечують стабільність та низький кредитний ризик, а інфляція залишається на рівні 0–2% (2023–2025 рр.) [31]. Для підвищення доходності компанії диверсифікують портфель, інвестуючи до 40% активів у закордонні цінні папери, ETF та альтернативні інструменти, що дозволяє підтримувати IRR 3–5% [32]. Така стратегія забезпечує баланс між безпекою та прибутковістю, мінімізує ризики ALM та є прикладом для України, а саме поєднання держоблігацій із глобальною диверсифікацією може стабілізувати доходність до 6–8% під Solvency II [30].

Загалом, досвід США, Німеччини та Японії підтверджує, що диверсифікація та жорстке застосування ALM-моделей є ключовими для стабільної прибутковості 4–8% при низькому рівні ризику (додаток Б). Для українських страхових компаній це означає необхідність поєднання диверсифікації активів, регуляторного контролю та впровадження сучасних моделей управління ризиками.

Перспективи розвитку інвестиційної діяльності СК в Україні (табл.3.1) тісно пов'язані з економічним відновленням країни, глибиною реформ фінансового сектору та євроінтеграційними процесами. Очікується перехід від надмірного консерватизму до більш ризик-орієнтованих та довгострокових інвестиційних стратегій.

Перспективи вдосконалення регулювання та євроінтеграції страхового сектору в Україні значною мірою визначатимуться гармонізацією національного законодавства з європейськими стандартами. Повний перехід на модель Solvency II передбачає не лише формальне дотримання нормативів, а й застосування складних моделей оцінки та управління ризиками інвестиційного портфеля. Хоча це призведе до зростання витрат на комплаєнс, у

довгостроковій перспективі підвищиться прозорість та надійність страхового сектору, що сприятиме довірі інвесторів та стабільності фінансового ринку.

Таблиця 3.1

Перспективи розвитку інвестиційної діяльності СК в Україні

Напрямок розвитку	Ключові зміни та перспективи	Основний вплив
1. Регулювання та Нагляд	Повний перехід на Solvency II, а саме впровадження ризик-орієнтованої моделі нагляду.	Підвищення фінансової стійкості та прозорості ринку; необхідність оцінки інвестиційного ризику.
2. Інвестиційний інструментарій	Розширення дозволених активів, через зняття жорстких обмежень на довгострокові інвестиції.	Диверсифікація портфелів, зниження залежності від депозитів.
3. Фінансування економіки	Участь у фінансуванні інфраструктурних проєктів та випуск спеціалізованих облігацій.	СК стають потужним джерелом довгострокового капіталу для відбудови країни.
4. Страхування життя (life)	Збільшення обсягів Life-страхування, стимульоване потребою у заощадженнях.	З'явлення стабільного довгострокового ресурсу, придатного для довгих інвестиційних стратегій.
5. ESG-Інвестування	Впровадження критеріїв сталого розвитку зв рахування екологічних, соціальних та управлінських факторів при виборі інвестицій.	Гармонізація зі світовими тенденціями та покращення репутації СК.

Джерело: авторська розробка [26, 30, 37, 33].

Суттєвим напрямом розвитку є розширення інвестиційного інструментарію страхових компаній. Домінування депозитів та ОВДП поступово змінюватиметься на користь корпоративних облігацій, ринку акцій та інфраструктурних проектів, що забезпечить довгострокову стабільність та підвищення доходності. Впровадження альтернативних активів, таких як комерційна нерухомість та цільові інвестиційні фонди, створить нові можливості для диверсифікації портфелів та оптимізації співвідношення ризику та доходності.

Розвиток сегменту страхування життя виступає ключовим чинником для формування довгострокового капіталу страхових компаній. Зростання накопичувального страхування життя дозволить акумулювати стабільні та тривалі резерви, що сприятиме інвестуванню у довгострокові активи з вищою доходністю. Використання методик ALM (Asset-Liability Management)

дозволить ефективно координувати структуру активів та пасивів, підвищуючи прибутковість і знижуючи ризики фінансового результату.

Технологічні зміни та управління ризиками стануть важливим фактором підвищення ефективності інвестиційної діяльності. Цифровізація процесів, автоматизація моніторингу та аналізу ризиків дозволять оперативно реагувати на зміни ринкових умов. Зростання уваги до ESG-інвестування сприятиме інтеграції екологічних, соціальних та управлінських критеріїв у процес формування портфеля, що відповідає сучасним світовим тенденціям та сприяє сталому розвитку страхового сектору.

Отже, перспективи розвитку інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні визначаються посиленням регуляторного середовища, впровадженням європейських стандартів Solvency II, диверсифікацією інвестиційного портфеля та розширенням інструментарію довгострокових активів, зокрема Life-резервів. Значну роль відіграватиме цифровізація процесів управління активами, впровадження сучасних IT-рішень та ESG-підходів, що дозволить підвищити ефективність, прозорість і безпеку інвестицій. Водночас розвиток сектору потребує зваженого балансу між доходністю та ризиком, активного використання довгострокових інструментів та стимулювання накопичувального страхування життя, що сприятиме формуванню стабільного капіталу та підвищенню внеску страхового ринку у фінансування національної економіки.

ВИСНОВКИ

Провівши дослідження інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні, дійшли наступних висновків:

Інвестиційна діяльність страхових компаній є невід'ємною складовою їх фінансового механізму, що забезпечує ефективне використання акумульованих коштів страхувальників, підвищує прибутковість і зміцнює фінансову стійкість. Її сутність полягає у цілеспрямованому розміщенні тимчасово вільних ресурсів для отримання інвестиційного доходу при дотриманні вимог надійності та ліквідності. Функції цієї діяльності відображають її багатогранну роль — від накопичення капіталу та забезпечення фінансової стабільності до стимулювання економічного розвитку. Принципи інвестування виступають базовими орієнтирами, що забезпечують законність, ефективність та соціально-економічну доцільність використання інвестиційного потенціалу страхових компаній.

Нормативно-правове регулювання та методичні засади інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні формують комплексну правову і методичну основу, яка забезпечує фінансову стабільність, ліквідність та платоспроможність страховиків. Дотримання законів України, кодексів, нормативних актів НБУ та впровадження методичних підходів до управління портфелем активів, оцінки ризиків та диверсифікації дозволяє мінімізувати інвестиційні та ринкові ризики, забезпечити своєчасне виконання страхових зобов'язань та підвищити ефективність використання тимчасово вільних коштів. У результаті така система регулювання і методичної підтримки сприяє формуванню прозорого, надійного та конкурентоспроможного страхового ринку в Україні.

Аналіз динаміки діяльності страхових компаній в Україні свідчить про поступове зростання їх ролі в фінансовому секторі та активізацію інвестиційної діяльності. Спостерігається тенденція до концентрації інвестиційних ресурсів у безпечних та ліквідних активах, таких як облігації внутрішньої державної

позики, при одночасному зменшенні частки депозитів та ризикових інструментів, що відображає прагнення страхових компаній забезпечити стабільність фінансових результатів, підвищити ефективність управління портфелем та мінімізувати ризики в умовах макроекономічної невизначеності та волатильності ринку. Загалом, інвестиційна політика страховиків спрямована на забезпечення фінансової стійкості та довгострокового розвитку сектору.

Оцінка сучасного стану інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні свідчить про високий рівень концентрації активів у державних облігаціях та депозитах, що забезпечує ліквідність і стабільність портфеля, проте обмежує потенційну доходність. Інвестиційні ресурси компаній демонструють помірну диверсифікацію за класами активів та секторами, а частка ТОП-10 гравців ринку підкреслює їх провідну роль у формуванні інвестиційного потенціалу сектору. Реальна дохідність портфелів залишається чутливою до інфляції та макроекономічних коливань, що підкреслює необхідність активного управління ризиками, застосування нових фінансових інструментів та хеджування для підвищення ефективності та забезпечення стійкого фінансового результату страхових компаній.

Перспективи розвитку інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні визначаються посиленням регуляторного середовища, впровадженням європейських стандартів Solvency II, диверсифікацією інвестиційного портфеля та розширенням інструментарію довгострокових активів, зокрема Life-резервів. Значну роль відіграватиме цифровізація процесів управління активами, впровадження сучасних IT-рішень та ESG-підходів, що дозволить підвищити ефективність, прозорість і безпеку інвестицій. Водночас розвиток сектору потребує зваженого балансу між доходністю та ризиком, активного використання довгострокових інструментів та стимулювання накопичувального страхування життя, що сприятиме формуванню стабільного капіталу та підвищенню внеску страхового ринку у фінансування національної економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Богріновцева Л. М, Ключка О. В, Заїчко І. В. Розвиток та впровадження інноваційних підходів до фінансового управління страховими компаніями в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2024. № 60. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3608 (дата звернення: 12.11.2025).

2. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15 (дата звернення: 12.11.2025).

3. Гудзинська Л., Грипа В. Інвестиційна діяльність страхових компаній України в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2024. № 61. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3842 (дата звернення: 12.11.2025).

4. Гуля В. І., Скоробогатова Н. Є. Особливості страхових компаній як суб'єктів інвестиційного ринку України. *VI Міжнародна науково-практична конференція «Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи»*. м. Київ. 2025. С. 55-56. URL: https://confmanagement-proc.kpi.ua/article/view/328865 (дата звернення 12.11.2025).

5. Ігошин М. М. Особливості інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні. *Трансформаційна економіка*. 2025. №1 (10). С. 31-35. URL: https://transformations.in.ua/index.php/journal/article/view/152/149 (дата звернення: 12.11.2025).

6. Валовий внутрішній продукт в Україні. *Мінфін*. URL: https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/ (дата звернення: 12.11.2025).

7. Індекс інфляції в Україні. *Мінфін*. URL: https://index.minfin.com.ua/ua/economy/index/inflation/ (дата звернення: 12.11.2025).

8. Міжнародна інвестиційна діяльність: конспект лекцій [Електронний ресурс] : навчальний посібник для здобувачів другого (магістерського) рівня за

освітньою програмою «Міжнародна економіка» спеціальності 051 «Економіка». Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2024. 152 с. URL: https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/6c68a2f7-5645-45dd-beb2-a65452f16303/content (дата звернення: 12.11.2025).

9. Надвірнянський Ю. Міжнародна інвестиційна діяльність між Україною та Європейським Союзом. Herald of Khmelnytskyi National University. *Economic sciences*. 2022. №312(6).С. 136-141.

10. Оновлена інформація роз'яснення, матеріали зустірчей та презентацій щодо регулювання ринку небанківських фінансових послуг. НБУ. URL: https://bank.gov.ua/ua/supervision/regulation-nonbank-fs-market (дата звернення: 12.11.2025).

11. Офіційний сайт Національного банку України. URL: https://bank.gov.ua/ (дата звернення: 03.10.2025).

12. Офіційний сайт Національної Асоціації Страховиків України (НАСУ). URL: https://forinsurer.com/ (дата звернення: 03.10.2025).

13. Офіційний сайт Forinsurer. URL: https://forinsurer.com/stat (дата звернення: 03.10.2025).

14. Офіційний сайт Insurance TOP. URL: https://insurancetop.com/ (дата звернення: 03.10.2025).

15. Офіційний сайт Mind. URL: https://mind.ua/ (дата звернення: 03.10.2025).

16. Павленко О. П. Перспективи і тенденції інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні. *Наука і техніка сьогодні*. науки». 2023. №8(22). С.117- 128. URL: https://dspace.dsau.dp.ua/handle/123456789/8235 (дата звернення 03.12.2025).

17. Панченко О., Корнієць Ю., Глазков А. Платоспроможність та інвестиційна діяльність у структурі фінансової безпеки страхових компаній. *Науковий вісник Полісся*. 2025. №1 (30). С. 222-232. URL: http://nvp.stu.cn.ua/issue/view/19751/13178 (дата звернення 03.12.2025).

18. Пікус Р. В. Формування інвестиційної стратегії страхової компанії в умовах сучасних викликів. *Інвестиції : практика та досвід : наук.-практ. журн.* 2022. № 3. С. 41–48.

19. Про затвердження Положення про порядок формування страховиками технічних резервів : Постанова Правління Національного банку України від 29.12.2023 р. № 203 : станом на 01.01.2025 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0203500-23 (дата звернення: 12.11.2025).

20. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки : Закон України від 23.02.2006 р. № 3480-IV : станом на 01.01.2025 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15 (дата звернення: 12.11.2025).

21. Про страхування : Закон України від 18.11.2021 р. № 1909-IX : станом на 01.01.2025 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20 (дата звернення: 12.11.2025).

22. Сосновська О.О., Горач І.В. Особливості управління інвестиційною діяльністю страхових компаній в Україні. *Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій.* 2021. № 1(7). С. 103-114.

23. Страхові послуги: у схемах і таблицях : навч. посібн. / укл. : М.П. Федишин. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 208 с. URL: https://archer.chnu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/8406/Strahovi_Posluhy%20_2023.pdf?sequence=1&isAllowed=y (дата звернення 03.12.2025).

24. Страхування : навчальний посібник / [Ситник Н. С., Стасишин А. В., Попович Д. В.]. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2025. 512 с. URL: https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2025/03/Strakhuvannia_posibnyk_2025.pdf (дата звернення 03.12.2025).

25. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15 (дата звернення: 12.11.2025).

26. Allianz Group Solvency and Financial Condition Report 2023: Allianz SE report from 2023. URL: https://www.allianz.com/content/dam/onemarketing/azcom/Allianz_com/investor-

elations/en/results-reports/sfcr/2024/en-Allianz-Group-SFCR-2023.pdf (access date: 12.11.2025).

27. Allianz. URL: https://www.allianz.ie/ (дата звернення: 12.11.2025).

28. BaFin. URL: https://www.bafin.de/EN/Homepage/homepage_node.html (дата звернення: 12.11.2025).

29. Dai-ichi Life https://www.dai-ichi-life.co.jp/english/ (дата звернення: 12.11.2025).

30. Directive 2009/138/EC of the European Parliament and of the Council of 25 November 2009 on the taking-up and pursuit of the business of Insurance and Reinsurance (Solvency II). URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2009/138/2025-01-17/eng (дата звернення: 12.11.2025).

31. Japan's life insurers set to buy JGBs in Oct-March, weigh risk returns : Reuters від 30.10.2024 р. URL: https://www.reuters.com/markets/rates-bonds/japans-life-insurers-set-buy-jgbs-oct-march-weigh-risk-returns-2024-10-30/ (дата звернення: 12.11.2025).

32. Japanese life insurers expand alternative investments : AsianInvestor від 22.05.2024 р. URL: https://www.asianinvestor.net/article/japanese-life-insurers-expand-alternative-investments/496182 (дата звернення: 12.11.2025).

33. Meiji Yasuda Life. URL: https://www.meijiyasuda.co.jp/english/ (дата звернення: 12.11.2025).

34. MetLife Investment Management. A Very Long Engagement: Asset Allocation Implications of U.S. Life Insurance Risk-Based Capital Changes. *MetLife.* 2022. URL: https://investments.metlife.com/insights/insurance-am/a-very-long-engagement/ (дата звернення: 12.11.2025).

35. Munich Re. URL: https://www.munichre.com/en.html (дата звернення: 12.11.2025).

36. National Association of Insurance Commissioners. URL: https://content.naic.org/

37. Nippon Life. URL: https://www.nissay.co.jp/global/(дата звернення: 12.11.2025).

38. Prudential. URL: https://www.prudential.com/(дата звернення: 12.11.2025).

39. S&P Global: 2025 US Insurance Investments Market Report: S&P report from 2025. URL: https://www.spglobal.com/market-intelligence/en/news-insights/research/2025-us-insurance-investments-market-report-the-power-of-the-private-markets (дата звернення: 12.11.2025).

40. World Bank Group. URL: https://www.worldbank.org/ext/en/home

ДОДАТКИ

Додаток А

Методи оцінки та аналізу інвестиційної діяльності страхових компаній

Метод	Формула / розрахунок (приклад)	Практичне значення
Портфельний аналіз	$R_p = \Sigma(w_i \times R_i)$ Приклад: 60% ОВДП (10%), 40% депозитів (8%) → R_p = 9,2%	Забезпечує стабільну прибутковість при мінімальному ризику.
Оцінка ризиків	$\sigma = \sqrt{(\Sigma(R_i - \bar{R})^2 / n)}$ Приклад: σ = 1,63%	Мінімізація можливих втрат і підтримання фінансової стабільності.
Asset-Liability Management (ALM)	$M_a \approx M_l$ Приклад: активи – 5 років, зобов'язання – 5,2 року	Гарантує виконання зобов'язань перед страхувальниками, особливо у довгострокових програмах.
Метод диверсифікації портфеля	$D = 1 - \Sigma(w_i^2)$ Приклад: D = 0,75	Зменшення концентраційного ризику та підвищення стабільності доходів.
Дисконтування грошових потоків (DCF)	$PV = \Sigma(CF_t / (1+r)^t)$ Приклад: PV = 613 824 грн	Обґрунтованість інвестиційних рішень.
Коефіцієнтний аналіз	ROA = Чистий прибуток / Активи × 100% Приклад: 10%	Кількісна оцінка ефективності інвестицій.
Аналіз чутливості	Elasticity = (ΔPV / PV) / (Δr / r) Приклад: -5%	Визначення меж ризику та стійкості інвестиційної стратегії.
Облік та звітність	Використання рахунків класу 3 «Інвестиції»	Забезпечує прозорість і контроль за діяльністю компанії.
Методи прогнозування та аналітики	$\hat{Y} = a + bX$ Приклад: Y = 25	Дає змогу оцінити потенційну доходність і ризики, планувати інвестиційну діяльність.

Джерело: розроблено автором [24, С. 6-85].,

Додаток Б

Порівняння стратегій диверсифікації інвестиційних портфелів страхових компаній у провідних країнах та рекомендації для України

Країна / Регулятор	Основні інструменти диверсифікації	Частка держоблігацій (%)	IRR (дохідність, %)	Реальна дохідність (% понад інфляцію)	Ключові механізми управління ризиками	Рекомендації для України
США / NAIC	Корпоративні облігації, акції, REIT, приватний сектор	20–30	6–8 (портфель) 7–9 (IRR)	+2–3	Стрес-тести, ALM-моделі (duration gap <0,5 року), RBC-коефіцієнти, LCR ≥150%	Поступове збільшення частки корпоративних інвестицій (до 20–25%) та впровадження ALM-моделей для стабілізації доходності
Німеччина / BaFin, Solvency II	Довгострокові єврооблігації, «зелені» активи, нерухомість, іноземні інвестиції (з хеджуванням)	40–50 (неявно)	4–6	+2–4	Покриття резервів life 200–300%, хеджування форвардами, мінімальний кредитний ризик (AAA–AA)	Розвиток стандартів Solvency II, заохочення інвестицій у довгострокові інструменти з помірним ризиком для підвищення стабільності резервів
Японія / FSA	Іноземні активи (США, Європа), ETF, інфраструктура	50–60 (JGB)	3–5	+1–2 (при низькій інфляції)	ESR-регуляція, дозвіл life-СК на інфраструктуру (10–15%), низький ризик	Поєднання диверсифікації (іноземні активи до 30%), регуляторного контролю (Solvency II) та сучасних моделей управління ризиками (ORSA, стрес-тести)

Джерело: авторська розробка на основі [30,36,39,31,26].